

PAROLE

Jääkäripataljoona 27.n perinneyhdistyksen jäsenlehti

Syyskuu 2018 • nro 3 (335) • 87. vsk

JÄÄKÄRISÄÄTIÖ

Toinen vuosisata alkanut lupaavasti

Mitäs me sitten tehdään, kun 100-vuotisjuhlat on vietetty, kysyi perinneyhdistyksen hallituksen varapuheenjohtaja Arno Hakkarainen viime syksyn suunnittelu- ja vaalikokouksessa.

Hyvä vastaus kysymykseen saatiin 11. elokuuta Imatralla, missä vietettiin perinneyhdistyksen kesäpäivät. Ensimmäinen kerta ainakin minun tieteni oli, että osallistumiseen piti perustaa jonotuslista. Jo juhannusviikkoon mennessä oli ilmoittautuneita 50. Se oli maksimimäärä, jonka asetti käytettävissä olevan bussin kapasiteetti. Kun tamperelaiset tulivat omalla pikkubussillaan, saatettiin osanottajamäärä nostaa 60:een. Viimeisin osanottaja sai tietää pääsystään mukaan peruutuspaikalle kaksi päivää ennen kesäpäiviä.

Suuren kiitoksen ansaitsee Etelä-Karjalan osasto ja erityisesti sen puheenjohtaja Jorma Ignatius hienoista järjestelyistä. Kesäpäivät alkoivat Immolan rajakoululta, kuten yhdeksän vuotta sitten. Mutta mitään muuta yhtymäkohtaa silloisten kesäpäivien ohjelmaan ei sitten ollutkaan.

Immolan lentokentän ympäristöön mahtui runsaasti merkittäviä tapahtumia jatkosodan ajalta. Sinne laskeutui yllätysvieras Adolf Hitler 4. kesäkuuta 1942 onnittelemaan marsalkka Mannerheimia hänen 75-vuotispäivänään. Ja sieltä toimi kannaksen suurhyökkäyksen aikana saksalainen lento-osasto Kuhlmeij, joka ratkaisevalla tavalla vaikutti puna-armeijan suurhyökkäyksen torjumiseen. Nämä tapahtumat tuotiin elävänä esille ensin hienoissa esitelmissä, joiden sisältö konkretisoitui, kun käytiin katsomassa, miltä tapahtumapaikat tänään näyttävät.

Viime syksyn kokouksessa päätettiin laatia perinneliikelle strategia toisen 100-vuotiskauden ensimmäisiksi vuosiksi. Helsingin osasto on komeasti liikkeellä jo omin nokkinensa: se on järjestämässä opiskelijoille suunnattua jääkäriseminaaria. Eipä ole ennen sellaisia ollut. Hyvä Pekka Sillanpää!

Perinneyhdistys on yhtä kuin sen jäsenet, jotka jakaantuvat 18 alaosastoon. Niistä jokainen on itsensä näköinen ja niillä on nousu- ja laskukautensa. Rungas kaksi vuotta sitten heräsi eloon Kainuun hiljaiseloa viettänyt alaosasto Tero Kinnarisen otettua ohjaksen haltuunsa. Hän aloitti järjestämällä upeat kesäpäivät.

Toinen ilahduttava asia tapahtui Torniossa, uuden puheenjohtajan, Esko Riston käynnistäessä nuukahtamaan päässeen Länsi-Pohjan osaston vuoden 2017 lopulla.

Perinneyhdistyksessä on 2000 jäsentä, jotka asuvat pitkin laajaa Suomennientä. Aina ei ole mahdollista tulla yhteisiin rientoihin ja tulla tutuksi toisten jäsenten kanssa. Parole on yrittänyt auttaa asiassa tarjoamalla osastoille mahdollisuuden esittäytyä lehden sivuilla. Tässä numerossa tekemisistään kertoo Vaasan osasto. Se on järjestyksessä yhdeksäs osastoesittely. Sarja tulee jatkumaan vielä kaksi vuotta, sillä vielä on yhdeksällä osastolla edessään laatia tarina toiminnastaan perinneliikkeen jäsenten hengenreivinnoksi.

Jukka Knuuti

Kansikuvan teksti: Askaisissa Mannerheim-ristin ritarien kunniaksi perustetussa jääkäripuistossa vietettiin 9. kesäkuuta maanpuolustusjuhlaa, missä jääkärit ja jääkäriperinne olivat pääosassa. Kuva: Kuva Kimmo Kiiveri

Oranssi vallankumous

JP27: perinneyhdistyksen kesäpäivät Imatralla

JP27:n perinneyhdistyksen kesäpäivät Imatralla 11.–12. elokuuta oli ennennäkemättömän suosittu tapahtuma. Ilmoittautumislista täyttyi kesäkuussa salamavauhtia ja tarvittiin toinen lista varapaikalle pyrkijöitä varten. Päivien painopiste oli Immolan rajakoululla. Siellä kuulluissa esitelmissä voitiin todeta, millainen Suomen kohtalon kannalta merkittävien tapausten tapahtumapaikka Immola ja sen lähiympäristö olivat vuosina 1942 ja 1944. Historiaohjelman jälkeen tätä päivää oli tutustuminen Pelkolan rajanylityspaikkaan. Päivän päätti yhteinen illallinen Imatran valtiotellin Linnasalissa. Sunnuntaina käytiin vielä ihmettelemässä Jorma Ignatiuksen käsittämättömän laajaa kokoelmaa hänen kotimuseossaan. Kaikkiaan todella kesäisiin, itse asiassa helteisiin, kesäpäiviin osallistui ennätysmäiset 60 henkeä.

Eipä ole ennen nähty tällaisia kesäpäiviä, joiden ilmoittautumislista täyttyi muutamissa päivissä ja tarvittiin toinen lista varapaikkoja varten sanoi perinneyhdistyksen hallituksen varapuheenjohtaja **Arno Hakkarainen** toivottaessaan osanottajat tervetulleiksi Rajakoulun auditoriossa. Varsinkin etelä-karjalaiset olivat liikkeellä: Heitä oli 20. Arno Hakkarainen totesi päivän alkaneen muutenkin parhaalla mahdollisella tavalla, kahveilla ja munkeilla rajakoulun sotilaskodissa.

Kahvittelun jälkeen oli tutustuttu rajavartiomestari **Mika Albertssonin** johdolla sotilaskodin vieressä olevaan Rajamuseoon sekä sen yhteydessä olevaan erillisnäyttelyyn ”Jääkäristä erikoisjääkäriksi”.

Jatkuu seuraavalle sivulle.

Perinneyhdistyksen hallituksen varapuheenjohtaja Arno Hakkarainen toimi kesäpäiväläisten komentajana. Kuva Paavo Mikkonen.

Oranssi vallankumous. Tällä paikalla Mannerheim ja Hitler söivät lounasta 4. kesäkuuta 1942. Nyt paikka on tehdasaluetta ja kesäpäivien osanottajat varustettiin näin värikkäästi. Kuva Jorma Ignatius.

Jatkuu edelliseltä sivulta.

Ohjelman mukaisesti siirryttiin Rajakoulun suljetulle alueelle ja koulun auditorioon. Rajakoulu oli monille tuttu vuoden 2009 kesäpäiviltä, joiden ohjelma alkoi samasta paikasta.

Silloin ei vain tullut mieleen, millainen Suomen kohtalolle ratkaisevan tärkeiden tapahtumien näyttämö Immola oli kesällä 1944. Kannaksen suurhyökkäyksen alkaessa 9. kesäkuuta 1944 Mannerheim pyysi apua Saksalta. 17. kesäkuuta saapui Immolan lentokentälle lento-osasto **Kuhlmeij**. Lento-osastosta kertoi Mika Albertsson.

Osastossa on kerrallaan 70-100 taistelukonetta ja Immolan lentokenttä oli kokonaan osaston käytössä. Osasto oli iskukyvyiltään lähes Suomen ilmavoimien vahvuinen. Sen tärkein osa oli 33 Junkers Ju 87 Stuka-syöksypommittajat, joiden pommitustarkkuus oli tärkeää siltojen tuhoamisessa. Toisaalta neuvostojoukot korjasivat siltoja nopeasti uudelleen. Lisäksi osastoon kuului päivästä riippuen 30–60 Focke Wulf FW 190 hävittäjää ja hävittäjäpommittajaa. Suomen ilmavoimien lisänä osasto kaksinkertaisti hävittäjävahvuuden Karjalankannaksella ja auttoi siten haastamaan Neuvostoliiton ilmaherruuden. Albertsson korosti myös

Eversti Kurt Kuhlmeij.

Päivän ohjelma alkoi munkkikahveilla Rajakoulun sotilaskodissa. Pöydän ympärillä vasemmalta Liisa Viranko, Tarja Vuontela, Kyösti Vuontela, Elina Uotila ja Ilkka Uotila. Kuva Jorma Ignatius.

Rajamuseoon tutustuttiin rajavartiimestari Mika Albertssonin opastuksella. Kuva Jorma Ignatius.

Yleisö kuunteli tarkkana. Eturivissä Oili ja Asko Kilpinen. Heidän takanaan Liisa ja Mirjami Sihvo Leena ja Seppo Puttonen. Kolmannessa rivissä Kyösti ja Tarja Vuontela ja heidän takanaan Jukka ja Liisa Knuuti. Kuva Jorma Ignatius.

saksalaisosaston moraalista vaikutusta: suomalaisista tuntui hyvältä, kun pommeja putosi myös vihollisen eikä vain omaan niskaan.

Osasto Kuhlmeij teki 1 242 taistelulentoa ja pudotti 577 tonnia pommeja. Se tuhosi 151 vihollisen konetta, vähintään 200 panssarivaunua sekä kymmeniä siltoja ja huoltokuljetuksia. 23 osaston lentäjää kaatui ja 24 haavoittui taisteluissa. Osasto menetti taistelutoiminnassa 27 konetta.

Osasto Kuhlmeijlle paljastettiin Immolan lentokentän reunalle muistomerkki kesällä 1994. Muistomerkissä olevassa laatassa on operaation yhteydessä kaatuneiden 23 saksalaisen lentäjän nimet.

Kilpisellä henkilökohtaisia muistoja elokuuta 1944

Albertssonin esitelmää täydensi kunniapuheenjohtaja **Asko Kilpinen** henkilökohtaisilla muistoillaan. Albertsson näytti valokuvaa venäläisten kentälle suuntaaman pommituksen jäljiltä ilmaan nousevista suurista savupilvistä. Imatralla lapsena asunut Kilpinen sanoi muistavansa tuon pommituksen ja savupilvet. Hän oli tuossa vaiheessa lähdössä sotalapiseksi Ruotsiin.

Kuhlmeij palkittiin toiminnastaan toisen luokan vapaudenristillä. Kymen läänin maaherra **Matti Jaatinen** kertoi takavuosina tämän kirjoittajal-

le seuraavaa: Kuhlmeij oli käymässä Suomessa 1990. Ohjelmaan kuului mm käynti Utin lentokentällä, missä on "lasikaapissa" Suomen ilmavoimien sodan aikana käytössä ollut "Mersu", Messerschmitt Bf-109 hävittäjä, jota käytiin katsomassa. Jaatinen kertoi pitäneensä sen vieressä pienen puheen ja sen päälle luovuttanut Kuhlmeijlle uuden VR 2:n sodan melskeissä kadonneen tilalle. Vanhalta everstiltä pääsi itku, kun hän sai ristin, kertoi Jaatinen.

Kilpinen täydensi tätäkin tarinaa. Hän oli Suomen sotilasiamiehenä Saksassa Kuhlmeij kuollessa 1993. Hautajaisissa hänen kunniamerkkitaulussaan oli ainoastaan suomalainen VR 2. Kuhlmeij oli saanut sodan aikana mm Rautaristin ritarinristin. Sen käyttämisen edellytyksenä oli hioa pois kunniamerkissä ollut hakaristi, mistä Kuhlmeij oli kieltäytynyt.

Hautajaisyleisö oli hämmästyneenä, kun surunvalittelijoiden joukossa oli presidentti **Martti Ahtisaari** sekä Suomen ilmavoimien komentaja kenraaliluutnantti **Heikki Nikunen**.

Päivän ohjelman edetessä kävimme laskemassa seppeleen Osasto Kuhlmeij muistokivelle.

Ikoninen kuva osasto Kuhlmeijstä: Focke-Wulfia huolletaan ja sen takana Stukat palaamassa pommituslennolta.

Asko Kilpinen kertoo omia muistojaan kenraaliksi edenneen Kuhlmeij hautajaisissa. Etualalla tamperelaisia: Pekka Virtanen, Anja Virtanen sekä Helen Turpeinen. Kuva Paavo Mikkonen.

Kun Hitler tuli Suomeen

Toisesta Suomelle merkittävästä tapahtumasta kertoi **Jorma Ignatius**, joka JP27:n Etelä-Karjalan osaston puheenjohtajana oli kantanut suurimman helteen kesäpäivien järjestämisessä

Marsalkka **Mannerheim** vietti 75-vuotispäiviään Kaukopään tehdasraiteille tuodussa junassa. Immolan lentokenttä sijaitsi strategisesti vain muutaman kilometrin päässä juhlapaikasta. Ja Immolaan saapui Marskin syntymäpäivien yllätysvieras, valtakunnanjohtaja Adolf Hitler Paikalla oli kaksi juna, joista toinen oli päämajan juhla-juna Mikkelistä ja toinen presidentin ja valtiovallan juna Helsingistä.

Saksasta tiedettiin odottaa korkean tason vierasta, mutta Hitlerin tulo ilmoitettiin suomalaisille vasta 3. kesä-

Jatkuu seuraavalle sivulle.

Jatkuu edelliseltä sivulta.

kuuta kello 18.10. Saksalaiset olivat kuitenkin valmistelleet vierailua, mihin viittaa se, että Hitlerin lentäjä **Hans Baur** oli tehnyt tutustumisennon Immolaan 26. toukokuuta.

Hitlerin tulosta elää sitkeänä legenda, että häntä kuljettanut nelimoottorinen Focke-Wulf Condor olisi ollut vähällä törmätä Kaukopään tehtaan piippuun. Jorma totesi, että väärään käsityksen on tultu, kun on jälkikäteen tulkittu väärin tilanteesta otet-

Kuva Jorma Ignatiuksen esitelmästä Mannerheim ja presidentti Risto Ryti katselevat juuri jalkaväenkenraaliksi ylennetyn Rudolf Waldenin kolmatta leijonaa. Tällaista kuvaa ei olisi aikanaan voitu julkaista, sillä marski oli hyvin tarkka valokuvistaan. Mutta tämä onkin Jorma tekemä kuvakaappaus SA-filmistä.

tuja valokuvia. Katso Jukka Knuutin kolumni sivu 10.

Esitelmässään Jorma näytti jopa ennen näkemättömiä valokuvia. Yhdessä presidentti **Risto Ryti** tökkää puolustusministeri **Rudolf Waldenia** sormella kaulukseen. Walden kun oli saanut ylennyksen ja kolmannen leijonan. Välissä on Mannerheim tupakka suupielestä roikkuen. Silloinen kuvasensuuri ei olisi otosta taatusti hyväksynyt, mutta se olikin Jorma tekemä kuvakaappaus filmistä.

Toinen mieleen jäänyt kuva kätteleystä. Siinä oli rivissä marsalkoita ja kenraaleja. Mutta heidän välissään seisoi kesäpuserossa ja verikauhassa kersantti **Aarre Voutilainen**. Hän oli paikalla edustamassa Mannerheimristin saaneita etulinjan sotureita.

Hitler sieti tupakansavun

Hitler tiedettiin kasvissyöjäksi ja absolutistiksi, joten hänelle oli aivan oma menunsa. Hitler ei myöskään sietänyt, että ruokapöydässä tupakoi. Mutta kun Mannerheim syytti sikarin, muut seurasivat esimerkkiä ja valtakunnanjohtaja joutui sietämään tupakansavua, kertoi Jorma huumorilla höystetyssä esityksessään.

Esitelmän jälkeen lähdimme paikalle, missä Mannerheimin legendaa-

rinen juhlaolous oli syöty. Matkalla tehtaalle Jorma selitti, minkä kaiken historiallisesti merkittävän ohi jouduimme aikarajoitteen takia ajamaan. Ohitettiin Ruokolahden kirkonmäki, jossa on tarkka-ampuja-legendamme **Simo Häyhän** hauta. Nähtiin komea hautausmaaportti ja Vapaussodan muistomerkki. Ja paikaltahan **Albert Edelfeldt** maalasi 1887 ”Ruokolahden eukkoja kirkonmäellä”. Ohitettiin myös talvisodan suurimman ilma- taistelun (29.2.1940) muistomerkki. Tuolloin Suomen ilmavoimat kärsivät talvisodan ajan suurimman tappionsa yhden päivän aikana.

Kaukopään silloinen tehdasraide oli lähellä rantaa. Nyt tuo ranta-alue on tehtaan tonttia, minkä kävimme itse toteamassa. Se ei ollutkaan pikkujuttu. Ennen StoraEnson Imatran tehtaan alueelle menoa meille jaettiin

Arno Hakkarainen laskee seppeleen Kuhlmeyn muistomerkillle. Nauhassa teksti: Osasto Kuhlmeytä kiittäen uhrauksista Suomen itsenäisyyden säilyttämiseksi. Mukana Karin Ignatius ja Päivi Peltola. Kuva Jorma Ignatius.

Muistomerkki on saanut seppeleensä. Kuva Paavo Mikkonen.

oranssin väriset kypärät ja huomioliivit. Tiukat olivat turvatoimet. Sitten olimmekin kuin suoraan Ukrainan oranssista väri vallankumouksesta, kun meistä otettiin ryhmäkuva paikalla, missä Mannerheim ja Hitler olivat nauttineet lounasta.

Kun olimme jättäneet tehdasalueen ja vapautuneet kypäristä ja huomioliiveistä, oltiin valmiita ohjelman jatkamiseen Marsalkka Mannerheimin 75-vuotispäivien muistokiven äärellä. Varsinais-Suomen osaston **Ilkka Uotilalle** luovutettiin Sininen risti. Sen kiinnitti hänen rintaansa kunniapuheenjohtaja Asko Kilpinen.

Mannerheimin syntymäpäiväkivi paljastettiin 1983. Mutta kun se uh-

kasi jäädä tehtaan alueelle, siirrettiin se nykyiselle paikalleen Saimaanhoivintien alkupäähän. Laskimme muistokivelle sepeleen.

Ohjelman puitteissa oli päivän mittaan ehditty nauttia vain sotkun munkkikahvit aamulla, kun kello ollessa kohta 15.00 siirryttiin Stora-Enson henkilöstökerho Tornaan lounaalle.

Mutta matkalla jatkui historian kerronta. Ylitimme Vuoksen Tainionkosken kohdalta, missä aikanaan oli ollut riippusilta, joka oli tuotu sota-saaliina Äänislinnan kalasatamasta. Nyt siitä oli jäljellä enää betonituet, joihin sillan vaijerit oli ankkuroitu. Jorma kertoi edelleen, että kun sodan

jälkeen kävi ilmi sillan alkuperä, siitä piti maksaa lasku Neuvostoliittoon.

Itäraja käytiin tarkastamassa

Lounaalta siirryttiin lähemmäs ei Neuvostoliittoa vaan Venäjää. Busseilimme Pelkolan rajanylityspaikalle, missä meille kerrottiin, kuinka rajaa valvotaan ja että rajalla on varsin rauhallista. Tutuimmaksi taisi tulla rajakoira **Ponu**. Se oli Saksasta kolme vuotta sitten tuotu Saksan paimenkoira ja poikkese useimmista schäferleistä siinä, että se oli täysmusta. Vanhempi rajavartija **Hannu-Pekka Pesonen** oli

Jatkuu seuraavalle sivulle.

Ja jokaisen piti saada oma kuvansa. Kuvaamassa mm. Ilkka Uotila, Pekka Karikoski, Pertti Pylkkö, Aarno Hakkarainen ja Kari Kiiski. Kuva Jorma Ignatius.

Mannerheimin 75-vuotispäiväkivi on saanut sepeleensä. Nauhassa teksti: Ylipäällikköämme kiittäen vapausotiemme johtamisesta. JP27:n perinneyhdistys ry:n kesäpäivät 2018. Kuva Paavo Mikkonen.

Bussilla mennään tehdasalueella. Jokaisella on huomioliivit ja joillakin jo kypäräkin suojanaan. Kuva Jorma Ignatius.

Menossa lounaalle. Jokainen on löytänyt varjoisan paikan henkilöstökerho Tornan pihalta. Kuva Paavo Mikkonen.

Joku on varmaan kertonut vitsin Tornan lounasyleisölle. Ensimmäisessä pöydässä vasemmalta Seppo Ryhänen, Mika Albertsson, Karin Ignatius sekä Timo Tulosmaa. Heidän takanaan Liisa Sihvo, Mirjami Sihvo, Leena ja Seppo Puttonen sekä Vesa ja Heidi Huuskonen. Kuva Jorma Ignatius.

Vanhempi rajavartija Hannu-Pekka Pesosen ohjaama Ponu-koira on havainnut jotain mielenkiintoista Oili Kilpisen kengissä. Tilannetta seuraa Pekka Karikoski, Pekka Sillanpää kuvaa, Asko Kilpinen, Oili Kilpinen. Oikealla Juhana Rytioja. Kuva Paavo Mikkonen.

Jatkuu edelliseltä sivulta.

sen silloin Helsingin lentoasemalta hakenut. Sen jälkeen he ovat asuneet yhdessä. Ja kun Pesonen on lomalla se tietää lomaa myös Ponulle.

Kun olimme olleet päivän mittaan Enson alueella, niin rajalta näkyi lisää Ensoa: entistä Suomen Ensoa, nyt Svetogorskia, jolla edelleen toimii suomalaisten aikanaan rakentama Enson entinen paperitehdas, joka on hassua kyllä, nyt amerikkalaisten omistuksessa. Pääsimme käymään rajalla, tai niin lähellä kuin rajaa voi päästä. Ennen rajalinjaa oli rautalankaverkkoaita. Kuultiin, että osaa rajasta vahditaan sensoreilla, mutta aina ovat liikkeellä myös partiot koiran kanssa.

Naapurin rajavartiolaitos hoitaa hommansa hyvin, sanoi raja-aseman päällikkö kapteeni **Antti Vahe**. He katsovat enemmän itään kuin länteen. Heillä on meidän vyöhykettämme leveämpi rajavyöhyke, missä on aitoja ja muita esteitä. Erilaisia rajatapahdumia on muutamia vuodessa.

Vaikka rajalla oli rauhallista, oli siellä myös kuuma. Ja kuuma oli varsinkin meitä "kotiin" tuoneessa bussissa, jonka ilmastointia kuljettaja ei saanut toimimaan.

Ilta päättyi juhlavissa merkeissä historiallisen Valtiohotellin mahtavassa Jugend-tyylisessä Linnasalissa.

Vilkaisu naapurin puolelle. Taustalla näkyvät Svetogorskin tehtaat. Ennen ne olivat suomalaisten, sitten venäläisten omistuksessa, sitten ruotsalaisten ja nyt ne on myyty amerikkalaisille. Kuva Paavo Mikkonen.

Luokkakuvassa itärajalla. Taustan kaunis sinivalkoinen rakennus on ex Tax Free. Kuva Paavo Mikkonen.

Illallisen alkua odotellaan. Kuvassa Etelä-Karjalan osaston sihteeri Päivi Peltola, puheenjohtajan tyttärentyttävät Ella (takana) ja Emma (edessä) Aittakorpi, osaston lippu-upseeri Hannu Kosunen, hallituksen jäsen Karin Ignatius sekä Nina Ignatius. Kuva Jorma Ignatius.

Pitkän päivän päätteeksi nautittiin yhteinen illallinen Imatran Valtiohotellin Linna-salissa. Ja kuten tästäkin kuvasta näkyy: meitä oli paljon. Kuva Jorma Ignatius.

Jorma Ignatiuksella on oma sotamuseo

Kesäpäivät jatkuivat vielä sunnuntai puolelle. Silloin käytiin joukolla ihmettelemässä Jorma Ignatiuksen omaa Tammenlehvän perinneliiton hyväksymää "Suomen sotien ja itsenäisyyden kotimuseo Ignatiusta". Museoesineet tuntuivat täyttävän koko talon. Nyt ne oli levitetty nähtäviksemme talon kaikkiin huoneisiin, mutta päivittäin ne siirretään pariin museolle varattuun huoneeseen. Museossa on mitaleja, merkkejä, puhdetöitä, kuvia, kirjoja, ilmatorjunta- ja pst-tykkejä ja kaikkea mahdollista siltä väliltä. Kun kysyin Jormalta, vieläkö kokoelmasta puuttuu jotain, hän vastasi: kyllä. Vapaussodan muistomitali Pellingin soljella. Kaikki muut soljet hänellä on.

Mutta Jorman museo on sen verran laaja, että Parole palaa siihen myöhemmin paremmalla ajalla.

TEKSTI: Jukka Knuti

Jorma esittelee museoansa. Vuorossa puhdetyönä veistettyjä karhuja, joita ihmettelevät Ilkka Uotila sekä Liisa Viranko. Kuva Jukka Knuti.

Jorman museon raskasta kalustoa edustaa panssaritorjuntatykki Tampella 1941 37PstK/36 N:o 2256. Kuva Jorma Ignatius.

Kolumni • Jukka Knuuti

Hitler ja Kaukopään tehtaanpiippu

Voi vain kuvitella, miltä Euroopan kartta näyttäisi, jos Kaukopään tehtaanpiippu olisi ollut 20 metriä etelämpänä ja Condorin siipi olisi osunut siihen 4. kesäkuuta 1942. Matkustajana oli nimittäin Mannerheimia onnittelemaan tullut Adolf Hitler. Näin kertoo Hitlerin konetta saattanut **Hans Wind Börje Sjögrenin** hänestä kirjoittamassa kirjassa.

Legenda Kaukopään piipusta ja Hitleristä elää sitkeänä. Muta onko se totta? Hitlerin Focke-Wulf Condoria lentänyt **Hans Baur** kertoo muistelmissaan *”Mit mächtigen zwischen Himmel und Erde”* (Mahtavien kanssa taivaan ja maan välillä) lentoon liittyneestä riskitilanteesta. Mutta se ei liittynyt savupiippuun vaan tuleen syttyneeseen pyöräjarruun.

Ulkomaankauppaliiton palveluksessa ollut **Ilkka Lampinen** järjesti 1980-luvulla saksalaisille metsästysmatkoja ja erään tällaisen jahdin yhteydessä hän tapasi Herr Hans Baurin. Ajettaessa jahdin jälkeen Imatran lähellä Baur näki auton ikkunasta kyltin Immola. Hän totesi, että eihän Immola ole täällä vaan Mikkelissä. Lampinen vei Baurin Immolan kentälle ja hän tunnisti paikan. Samalla hän kertoi olleensa Hitlerin päälentäjä ja olleensa ohjaimissa myös 4. kesäkuuta 1942 Hitlerin tullessa onnittelemaan Marskia. Baur luuli tuolloin käydyin Mikkelissä.

Uhkaava törmäys Kaukopään tehtaanpiippuun oli hänelle täysin tuntematon asia, kertoo Ilkka Lampinen. Lampinen kertookin päätelleensä Baurin puheista, että ehkä hän oli laskeutunut kentälle idän suunnasta, jolloin tehtaanpiippu oli satojen metrien päässä vasemmalla, kun kone oli jo turvallisesti maassa.

Idän suunnasta tapahtuneesta laskeutumisesta kertoi *Uutis-Vuoksi* -lehdessä 30.5.1982 ilmailuhistorian harrastaja **Outi Ruokolainen**: ”Condor tekee finaalikanavien Salosaaren päällä ja aloittaa lähestymisensä (idästä länteen). Kaukopään suoja- maalattu piippu jää kauaksi oikealle puolelle.”

Mistä legenda uhkaavasta törmäyksestä lienee syntynyt? Onko Wind edes ollut Condorin lähellä laskeutumisvaiheessa, sillä Baur kertoo muistelmissaan, että huonossa säässä hän menetti näköyhteyden Condoria saattaneisiin suomalaishävittäjiin, joista yhtä Wind lensi.

Kirja *”Hävittäjälentäjä Hans Wind”* perustuu ilmailutoimittaja Börje Sjögrenin tekemiin haastatteluihin ja ilmestyi vuonna 1984. Kirja oli kohtuullisen huonosti tehty. Kun kirjoitin siitä aikanaan kriittisen arvion *Uuteen Suomeen*, sain kimppuuni ilmavoimien sodanaikaisen esikuntapäällikön eversti evp. **Risto Pajarin**. Ihmettelin arviossani mm. sitä, kuinka

Sjögren oli tehnyt Windistä ilmavoimien ykkösässän ”myöntämällä” hänelle 75 ilmavoittoa, mutta kaikissa dokumenteissa ykkösenä pidetylle **Ilmari Juutilaiselle** vain 74 ilmavoittoa 94 sijasta.

Olisiko mahdollista, että kerran liikkeelle lähtenyt legenda olisi Windin päässä muuttunut todellisuudeksi, kun hän muisteli tapausta Sjögrenille. Ilmiöhän tunnetaan yleisesti. Vaikkapa onnettomuuden silminnäkijöiden kertomukset muuttuvat ajan myötä, kun he saavat lisää informaatiota tapahtuneesta. Lisäksi on otettava huomioon, että molemmat pilotit viihtyivät hyvin lasin ääressä, mistä Sjögrenin kohdalla on omaakin kokemusta.

Mutta Hitlerin lento Suomeen olisi saattanut jäädä hänen viimeisekseen, mutta aivan toisesta syystä, nimittäin ylikuumentuneista jarruista. Condorin vasemman laskutelineen jarru oli tulussa, kun kone pysähtyi Immolan kentällä. Taas tarvitaan Baurin muistelmia.

Koneen lähtöpaikassa mekaanikko oli vioittanut jarruventtiiliä niin, että jarru laahasi. Baur toteaa, että jarru olisi saattanut syttyä palamaan jo lähtökiidossa Rastenburgissa. ”Vaaraa aavistamatta olisin vetänyt lasku-

Jatkuu ►

► telineet sisään ja palava pyörä olisi asettunut suoraan moottorinsuojusta vastaan – vaarallisen lähelle useita tuhansia litroja bensiiniä. Lisäksi oli riittävästi raikasta ilmaa: suuri pyörä olisi siten edelleen voinut palaa – räjähdys, joka epäilemättä olisi tapahtunut vasemman tason alapuolella, olisi ollut väistämätön”.

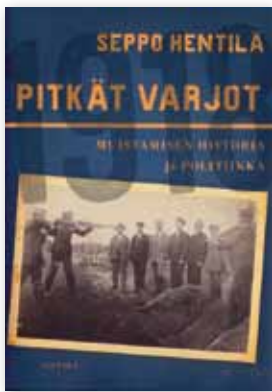
Toisen maailmansodan kulku olisi siis saada toisenlaisen suunnan vain siitä syystä, että Hitler halusi lähteä pohjoisen aseveljen marsalkkaa tämän syntymäpäivänä. Vierailu, josta juhlakalu ei ollut lainkaan innostunut. Eli siis kaikkien jossittelijoiden saksalainen sananlasku: Wenn das wenn nicht im Wege wäre.

Tiedot perustuvat kirjaan Ginzig Stifiulla: Mannerheim ja kulkuneuvot. Ajoneuvoja ja asioiden taustoja sekä 4.6.1942 tapahtumat. Hämeenlinna 2011.

Teksti julkaistu aiemmin Suomen sotilas 4/2012

Kirjallisuutta

Kuka saa muistaa

Pitkät varjot

Muistamisen historia ja politiikka

Seppo Hentilä

350 sivua, Siltala 2018

Vuoden 1918 sota oli kansamme suurimpia onnettomuuksia. Sodan luonteesta johtuen sille on annettu eri nimiä,

joiden käyttö on vaihdellut eri aikoina. Nyt näyttää olevan nimi sisällissota ykkösenä. Talvisotaan asti ”oikea” nimitys oli vapaussota. Talvisodasta alkaen tietyissä piireissä puhuttiin kansalaisodasta tai sisällissodasta. Neutraaleiksi tarkoitetut nimitykset punaisten ja valkoisten sota ja vuoden 1918 sota sekä kantaottavimmat nimitykset ovat jääneet maltillisten kantaottavien nimien varjoon.

Väinö Linnan romaani *Täällä pohjantähden alla* muutti monen käsitykset koko sodasta. Jos ajatellaan, että siihen asti vallalla oli kuitenkin enemmän tai vähemmän vapaussotamentaliiteetti, niin yksi ainoa romaani on onnistunut muokkaamaan jo useamman sukupolven käsitykset tapahtumista.

Jos ennen sotia ei ollut punaisten muistaminen sopivaa, niin viime vuosikymmeninä on valkoisen osapuolen

muistamista katsottu pahalla. Jopa valtion johto valitsi sodan 90-vuotisjuhlallisuuksissa puolensa. Maassa kuitenkin yritettiin eheyttämistä jo heti loppuvuodesta 1918. Tuomioita purettiin ja punaisten maltillinen siipi sai osallistua jo seuraavan vuoden eduskuntavaaleihin.

Nytkin vuonna 2018 on korostettu punaisten kärsimyksiä ottamatta huomioon koko sodan alkutilannetta. Näyttää siltä, ettei vielääkään osata suhtautua aiheeseen kiihkottomasti.

Onko mitään merkitystä sillä, että kirjan kansikuvaksi on valittu todennäköisesti lavastettu kuva. Tämä kuva oli ehdolla juhlarahaankin. Siitä kuitenkin luovuttiin, ei lavastuksen vaan aiheen vuoksi.

Pasi Pulju

22. Jalkaväkipäivät Saksassa 12.–13.7.2018

Tapahtuma jalkaväen ystäville

Saksan Jalkaväen koulutuskeskus järjesti yhteistoiminnassa Saksan Jalkaväkiliiton kanssa perinteiset Jalkaväkipäivät Hammelburgissa Bayerissa heinäkuussa. Tilaisuuden tarkoituksena on koota yhteen jalkaväkiaselajin parissa työskenteleviä sotilaita Saksasta ja ulkomailta keskustelemaan ajankohtaisista asioista ja vaihtamaan näkemyksiään jalkaväkeen liittyvistä kysymyksistä. Jalkaväkipäivän kutsu oli osoitettu jalkaväen ystäville. Puolustusvoimien edustajien lisäksi JP27 Perinneyhdistys ja Jääkärisäätiö saivat perinteisesti kutsut tilaisuuteen.

Itse en ollut aikaisemmin tapahtumaan osallistunut, mutta nyt tähän tarjoutui mahdollisuus, kun Maavoimat osallistuivat Jalkaväkipäivään Puolustusvoimien 100-vuotisjuhlavuoden vuoksi aikaisempaa suuremmalla kokoonpanolla. Matkalle osallistuivat itseni lisäksi jalkaväentarkastaja eversti Rainer Peltoniemi ja kapteeni Simo Raunio Maavoimien esikunnasta sekä Jalkaväkikoulun johtaja everstiluutnantti Jussi Viinämäki. Jääkärisäätiön hallituksen puheenjohtaja Jukka Pennanen edusti jääkärien perinneyhteisöä yhdessä Perinneyhdistyksen Helsinki-Uusimaan osaston puheenjohtajan Pekka Sillanpään sekä Hammelburgin pitkäaikaisten kävijöiden Asko ja Oili Kilpisen kanssa. Lisäksi ampumajoukkueessa oli Suomesta reservin vääpeli Teemu Lahtinen.

Jalkaväen menneisyys, nykypäivä ja tulevaisuus

Jalkaväkipäivän ohjelmassa yhdistyivät sopivassa suhteessa menneisyys, nykypäivä ja tulevaisuus. Ohjelmaan kuului kalustoesittely, Saksan jalkaväen eri koulutussuuntien esittelyitä sekä erityisteemoihin keskittyviä luentoja. Lisäksi tutustuttiin varuskunnassa sijaitsevaan jalkaväkimuseoon

Seremoniat ovat ohi. Kuvassa vasemmalta yhteysupseerimme evl. res. Mark Aretz, perinneyhdistyksen kunniapuheenjohtaja Asko Kilpinen, Jääkärisäätiön hallituksen puheenjohtaja Jukka Pennanen, eversti Rainer Peltoniemi.

Sepeleemme jalkaväkikivelle laskivat Suomen Puolustusvoimat yhdessä jääkäriperinneyhteisön kanssa sekä Saksan Jalkaväkiliitto, Hammelburgin Koulutuskeskus ja Ranskan Jalkaväkiliitto. Laskutilaisuutta juhlisti Wachbataillonin kunniajoukkue.

sekä toteutettiin juhlallinen seppelensalku jalkaväkikivelle.

Hammelburgiin oli koottu esittelyosastot kaikista Saksan maavoimien jalkaväkikoulutusta antavista joukoista ja niissä koulutusta annettavista jalkaväen koulutussuunnista. Toisin

kuin Suomessa, panssarijoukot ovat Saksassa itsenäinen aselaji, mikä vuoksi panssarijoukot eivät tapahtumaan osallistuneet. Sen sijaan panssarijalkaväellä oli oma esittelyosastonsa. Lisäksi tilaisuudessa järjestettiin perinteinen ampumakil-

pailu, jossa oli kaksi osallistujaa myös Suomesta. Suomalaiset kilpailivat osana saksalais-suomalaista reserviläisjoukkuetta.

Suomen näkökulmasta merkittävää oli se, että Jalkaväkipäivän avajais-tilaisuuden molemmat pääpuhujat olivat Suomesta. Kenraalimajuri Pennanen keskittyi esityksessään jääkäri-liikkeen syntyyn, koulutukseen sekä jääkäreiden merkitykseen Suomen sodissa. Eversti Peltoniemi taas käsiteli suomalaisen jalkaväen nykytilaa ja tulevaisuudesta sekä merkitystä osana Suomen puolustusjärjestelmää. Molemmat esitykset saivat osakseen suurta mielenkiintoa ja kiitosta.

Jalkaväkipäivän virallisen ohjelman lisäksi meille tarjoutui myös ainutlaatuinen tilaisuus tutustua Saksan maavoimien keskeiseen harjoitus-alueeseen. Tämän mahdollisuuden järjesti erinomaisella tarmolla toiminnut yhteysupseerimme everstiluutnantti res Mark Aretz, joka sopi Jalkaväen koulutuskeskuksen kanssa vierailusta Bonnlandin asutuskeskustaistelualueella.

Bonnland on Hammelburgin viereissä sijaitseva 800-luvulla perustettu kylä, joka on ennen toista maailmansotaa pakkolunastettu Saksan asevoimien käyttöön harjoitusalueeksi. Tässä tarkoituksessa se palvelee edelleen ja alueella käy harjoittelemassa myös ulkomaisia joukkoja. Aluetta ja sinne rakennettuja järjestelyjä voidaan lyhyesti kuvata vaikuttaviksi. Kylä on ihmisten puuttumista lukuun ottamatta kuin mikä tahansa saksalainen pikkukylä, jossa on koulut, kirkot ja kahvilat sekä olut-kellarit. Se on kuitenkin kokonaan asevoimien käytössä ja sen sisään on rakennettu kohteita, jotka palvelevat asutuskeskustaistelun harjoittelua. Erikoisin yksittäinen kohde oli metroasema, joka oli rakennettu vastaamaan olosuhteita pommi-iskun jälkeen. Kylän alla on myös viemäriverkosto, joka mahdollistaa harjoittelun maan pinnan alla. Harjoitusalueella ylläpitävät kuusi alueen hoitajaa, joiden tehtävänä on huolehtia rakenteiden kunnossapidosta ja turvallisuudesta sekä uusien koulutuskohteiden rakentamisesta joukkojen tekemien

”Panssarikoulun johtajat Bonnlandin kylää esittävällä maastolaatikolla - nykyinen Panssarikoulun johtaja ja artikkelin kirjoittaja everstiluutnantti Janne Viitasalo ja Panssarikoulua 90-luvun lopussa johtanut kenraalimajuri Jukka Pennanen arvioivat hyökkäysmahdollisuuksia”.

Saksan panssarijalkaväen käytössä oleva Ajax-rynnäköpanssarivaunu.

esitysten mukaisesti. Harjoitusalueita käyttävät myös Saksan poliisin ja pelastusviranomaisten erikoisjoukot.

Hieno ilmapiiri

Mielenkiintoisten esitysten ja hienon kalustoesittelyn lisäksi Jalkaväkipäivästä jäi erityisesti mieleen tilaisuuden tunnelma, josta jo ennakkoon

antoi vihiä tapahtumankutsun osoittaminen jalkaväen ystäville. Erityisesti suomalaisena sen saattoi huomata selvästi. Tästä oli osoituksena se, että pääpuhujat olivat molemmat Suomesta ja heidän esityksensä käsitelivät asioita, jotka ovat meidän historiassamme ja nykytilanteessam-

Jatkuu seuraavalle sivulle.

Jatkuu edelliseltä sivulta.

me merkittävät. Lisäksi iltatilaisuuden vapaamuotoisissa keskusteluissa saksalaiset hakeutuivat mielellään seuraamme ja osoittivat kiinnostusta erityisesti suomalaista asevelvollisuusjärjestelmää kohtaan.

TEKSTI: evl **Janne Viitasalo** Panssari-

koulun johtaja

KUVAT: evl **Jussi Viinamäki** ja kapteeni **Simo Raunio**

Bonnlandin asutuskeskustaistelualue.

Reserviläisiä vain Suomesta

Olimme Teemu Lahtisen kanssa perinneyhdistyksen Helsinki-Uusimaa osaston johtokunnasta Saksassa Hammelburgin Jalkaväkipäivillä. Osallistuminen Jalkaväkipäiville reserviläisenä on ollut jo useampivuotinen perinne. Ensimmäisen kerran tapahtumassa sain olla vuonna 2011. Siihen verrattuna tämän vuoden tapahtuma oli vaatimaton, mutta keskeiset elementit olivat vielä esillä. Yhteysupseeri Mark Aretz onnistui järjestämään meidät ampujajoukkueeseen kahden saksalaisen reserviläisen kanssa, joka mahdollisti osallistumisen tapahtumaan reserviläisenä. Siten olimme todennäköisesti ainoat kansainväliset reserviläiset Hammelburgin varuskunnan alueella tänä vuonna.

Perinteisessä Kameradschafabendissa oli tilaisuus jutella Jalkaväkikoulun johtajan ja Jalkaväen tarkastajan kenraali Hannemannin kanssa. Hän piti tärkeänä sitä, että myös kansainväliset reserviläiset voisivat osallistua jatkossa tapahtumaan kuten entisaikoina. Myöskään ampumakilpailun kansainvälisen sarjan palauttamisesta ohjelmaan hän ei nähnyt estettä. Ensi keväänä komentaja kuitenkin vaihtuu, joten tarvitaan työtä sen eteen, että nämä asiat ovat esillä myös jatkossa. Kansainvälinen reserviläisyhteistyö näkyi myös perjantaiamun

Salaperäiset tölkit Pekka Sillanpään ja Teemu Lahtisen ynnä saksalaisen reserviläisen käsissä sisältävät, yllätys, yllätys, vettä.

seppeleenlaskussa, jossa toimimme yhteistyölipun osastossa saksalaisen reserviläisystävän Benin kanssa.

Perinteen vaalimisen kannalta tällaisessa virallisessa tapahtumassa on ilo voida kohdata aikansa aktiivisia nuoria sotilaita, reserviläisiä ja jakaa heille tietoutta jääkäriliikkeestä mm. uusitun painoksen Isänmaan puolesta -kirjan muodossa. Samalla ajatusten vaihdossa voimme oppia kummankin maan historiasta ja ajankohtaisista yhteiskunnallisista tilanteista laajemminkin. Tällä tavoitteella lähdimme

tänä vuonna Jalkaväkipäivien jatkoksi Berliiniin. Meille suomalaisille se olikin ensimmäinen kerta tuossa Euroopan 1900-luvun historian keskiössä. Rankan historian lisäksi oli nykyajassa puhuttelevaa se, miten mm. historiallisten rakennusten uudelleen rakentaminen yhdistää kansaa. Kannattaa tutustua esimerkiksi entisen Berliinin linnan, tulevan Humboldt Forumin kiehtovaan projektiin.

TEKSTI: **Pekka Sillanpää**

Kutsu

Jääkäripataljoona 27:n Perinneyhdistys ry:n sääntömääräinen

Toimintasuunnitelma- ja vaalikokous

Lauantaina 24.11.2018 Töölöntorinkatu 2 B, 00260 Helsinki
(Maanpuolustusjärjestöjen talo (ent. Suojeluskuntatalo) auditorio 1. krs.)

KOKOUSPÄIVÄN OHJELMA

- 10.00 Hallituksen ja osastojen puheenjohtajien neuvottelutilaisuus
- 11.45 Lounas trattoria Sogno, Töölöntorinkatu 2
- 13.00 Toimintasuunnitelma- ja vaalikokous, kokouksessa käsitellään sääntöjen 6§ mukaiset kokousasiat sekä Perinneyhdistyksen strategiatyön tilanne
- 15.00 Kokouspäivän päättäminen

Ilmoittautumiset puheenjohtajien neuvottelutilaisuuteen, toimintasuunnitelma- ja vaalikokoukseen
12.11.2018 mennessä Jääkärikansliaan.

Sitovat ilmoittautumiset kokouslounaalle maksamalla 15 euroa **12.11.2018 mennessä** yhdistyksen tilille
FI80 1019 3000 2050 06 merkinnällä "Sogno".

Puhelin: 09 135 1009, gsm: 050 377 8845
Sähköpostilla: jaakarikanslia@kolumbus.fi

Helsingissä 11.9.2018
Jääkäripataljoona 27:n Perinneyhdistys ry
Hallitus

Kallelse

Föreningen Jägarbataljon 27:s Traditioner rf har sitt stadgenliga

Verksamhetsplanerings- och valmöte

Lördagen den 24.11.2018 Tölötorggatan 2 B, 00260 Helsingfors
Försvarsförbundets husets auditorium 1.vån.

MÖTESDAGENS PROGRAM

- 10.00 Styrelsens och avdelningarnas ordförande möts i Jägarkansliet
- 11.45 Lunch i trattoria Sogno, Tölötorggatan 2
- 13.00 Verksamhetsplanerings- och valmöte, vid mötet behandlas möteshandlingarna enligt stadgarnas 6 paragraf, samt läget av traditionsföreningens strategiprocess
- 15.00 Mötesdagen avslutas

Anmälningar om deltagande i ordförandenas sammanträde och dels i verksamhetsplanerings- och valmötet
ombedes **före den 12.11.2018** till Jägarkansliet.

Bindande anmälan till lunch genom betalning 15 euro **senast 12.11.2018** till föreningens konto
FI80 1019 3000 2050 06 ref. "Sogno".

Tel: 09 135 1009, gsm: 050 377 8845
e-post: jaakarikanslia@kolumbus.fi

Helsingfors 11.9.2018
Föreningen Jägarbataljon 27:s Traditioner rf
Styrelsen

JP 27:n Perinneyhdistyksen Vaasan osasto vaalinut jääkäriperinnettä yli neljä vuosikymmentä

”Lokakuussa 1976 kokoontui al-lekirjoittaneen aloitteesta joukko vaasalaisia jääkäreiden jälkeläisiä keskustelemaan mahdollisuuksista perustaa Vaasaan Jääkäripataljoona 27:n Perinneyhdistyksen Vaasan ala-osasto. Jo marraskuun 16. päivänä pidettiin Vaasan ala-osaston perustava kokous Vaasan Upseerikerhon nk. perinnehuoneessa, jossa aikoinaan Jääkäriliiton Vaasan osasto tapasi kokoontua. Vaasan osastosta tuli siten Perinneyhdistyksen ensimmäinen ala-osasto. Vuodesta 1982 käytetään ala-osastojen sijaan nimitystä osasto.”

Edellä on suora lainaus Vaasan osaston perustajan ja sen ensimmäisen puheenjohtajan, jääkäriin pojan Ole Fagernäs in laatimasta osaston 30 -vuotishistoriikista vuodelta 2006.

Toiminta käynnistyi aktiivisesti, kun jäseniksi liittyi 14 jääkärien ensimmäisen polven jälkeläistä. Toimintaluueksi muotoutui Pohjanmaan ja Keski-Pohjanmaan rannikkoseudut, jotka muodostavat nykyiset maakunnat.

Osaston tarkoitus on toiminta-alueellaan toteuttaa Perinneyhdistyksen säännöissä esiintuotua tarkoitusta, niissä edellytetyt toimintatapoja käyttäen.

Jääkäreitä jäseniksi

Ensimmäisen vuosikymmen aikana jäsenmäärä kasvoi tasaisesti ja kun Jääkäriliiton Vaasan sekä Pietarsaaren osastot lopettivat toimintansa. Vuonna 1988 jäseniksi liittyivät myös jääkärit Jacob Bengs, Rafael Berg, Curt Björklund, Johannes Björkman, Uno Fagernäs, Helge Ingman, Oskar Lasander, Alfred Ohls, Yrjö Pernu,

Vaasan osaston johtokunta koolla Vaasan Sotaveteraanipiirin Ruffes´ -kahviossa. Eturivissä vasemmalta osaston sihteeri Tuula Harjunpää, puheenjohtaja Brage Forssten, Alpo Koivuniemi, Carl-Henrik (Kalle) Lanamäki ja Ilkka Virtanen. Takana vasemmalta Kaj Sandström, Pauli Glader ja Raimo Latvala. Kuvasta puuttuu työmatkalla ollut varapj. Martti Ehrnrooth.

Paul Pätt, Edvard Rönholm, Emil Sjöholm, Väinö Vainio, Johannes West ja Karl Öist. Viimeisenä näistä jääkäreistä Väinö Vainio kutsuttiin viimeiseen iltahuutoon v. 1989.

Erikoisuutena voidaan myös todeta, että osastoon liittyi yhteisönä ”Gardesjägarne Kamratförening”, johon kuului Kaartin Jääkäripataljoonassa palvelleet upseerit.

Toimintaa ja tapahtumia, joilla on tarkoitus

Vuosikymmenten kuluessa osaston aloitteesta tai myötävaikutuksella on toiminta-alueellamme paljastettu 15 uutta aktivisti- ja jääkäriilikkeeseen liittyvää muistomerkkiä tai muistotaulua.

Suurin ja haasteellisin sekä kallein näistä oli Vaasan haudattujen jääkäri-

en yhteinen muistomerkki, joka sijaitsee Vaasan sankarihautojen välittömässä läheisyydessä. Nykyään tämä arkkitehti Annikki Nurmisen suunnittelema muistomerkki on erityisen arvostettu, jolle alueella vierailevat poikkeavat ja monesti myös laskevat kukkasen tai sytyttävät kynttilän jääkärien muistolle.

Vastaavasti Gloskärin – etappimajan kunnostaminen ja pelastaminen täydelliseltä tuholta vaati taannoin työtä ja taas työtä. Tämä etappimaja on Vaasan osaston ja Frihetskrigets Traditionsförening i Kust-Österbotenin yhteisesti omistama. Useita jääkäreiksi matkaavia yöpyi majassa, kun aloittivat haasteellisen matkan yli Merenkurkun jääkenttien. Majan Hirsiseinästä voi todeta mm. Oskar Peltokankaan olleen yksi heistä.

Viimeisin muistomerkki toteutettiin kesäkuussa 2016, jolloin paljastettiin Malskärin etappipaikan muistolaatta.

Rannikon etappireittien ja niiden varrella toimineiden henkilöiden työn merkittävyyden korostaminen perinnetoiminnassa on eräs toiminnanmuoto, jota tulisi huomioida enemmänkin. Toiminnan vaarallisuutta kuvaa sekin, että muutamat alueemme aktivisteista vangittiin ja lähetettiin Pietariin, Spalernajan vankilaan odottamaan kuolemantuomion täytäntöönpanoa. Venäjän sekasortoinen tilanne ja maaliskuun 1918 vallankumouksen mainingit vapauttivat ja pelastivat heidät.

Vuosikymmenten aikana osaston toimintaan on kiinteästi vakiintunut tietyt jääkäreihin liittyvät tapahtumat.

Tärkein ja vanhin on jääkärien kotiinpaluupäivän 25 helmikuuta huomioiminen, jolloin vietetään myös osaston vuosipäivää. Päivän ohjelmaan sisältyy seppeleen laskeminen Jääkäripatsaalle ja Vaasaan haudattujen jääkärien muistomerkillä sekä Kasarmintorin perinnemuurille. Viimeksi mainitussa huomioidaan erityisesti Jääkäripataljoona 27:n ja Kaartin Jääkäripataljoonan (Gardens Jägarpatalljon) muistoa. KJP:ssä palveli useita jääkäreitä eri tehtävissä vuosina 1918 – 1934.

Aselaiva Equityn ja siinä palanneiden jääkäreiden, ns. Heiskasen staabin, muistoa vaalitaan lokakuun viimeisenä sunnuntaina kunniakäynnillä aselaivan muistomerkillä Maksamaan (nyk. Vöyrin) Vesterössä, Storsandvikenissä. Tähän liittyy myös emäntä Beata Vesterön elämäntyön muistaminen ja kunnioittaminen, laskemalla kukat hänen muistomerkilleen.

Aivan oman kokonaisuuden muodostavat viiden vuoden välein pidetyt jääkärien kotiinpaluun juhlallisuudet. Pääsääntöisesti Vaasan kaupungintalon juhlasali on täytynyt kutsu- ja muista arvo vieraista. Näiden juhlien kiistaton huipputilaisuus koettiin kuluvan vuoden helmikuussa, kun

Kunniakäynti Vaasaan haudattujen jääkärien muistomerkillä 25.2.2016. Seppelettä kantaa Martti Ehrnrooth ja mukana Tuula Harjunpää sekä Pekka Änkilä.

Köklotin saaristoon johtavan tien varrella oleva Gloskärin – Etappimaja, jonka seinäkirjeen on kaiverrettu vuosiluku 1843.

saimme juhlia ja viettää Jääkärien kotiinpaluun 100-vuotismuistoa kolmen päivän ajan.

Syksyn huomattavin haaste on Pohjanmaan ja Keskipohjanmaan Jääkärihaudat ja muistomerkit kirjan toimittaminen painovalmiiksi. Kirjan valokuvat ja tekstit ovat viimeistelyä vaille valmiit siirrettäväksi taittoon ja painoon, jotta kirja saataisiin ulos sopivasti ennen joulua.

Osaston puheenjohtajina ovat toimineet jääkäripoika Ole Fagnäs vuodet 1976 – 2006 ja Martti Ehr-

Vaasan osaston lippu naulattiin ja vihittiin Vaasan kirkossa 25.2.2006, osaston viettäessä 30 – vuotisjuhlaa.

rooth 2007 – 2016 ja Brage Forssten vuodesta 2017 alkaen.

Tällä hetkellä osaston johtokuntaan kuuluvat, sihteerinä Tuula Harjunpää, Alpo Koivuniemi, Carl-Henrik Lanamäki, Raimo Latvala, Kaj Sandström ja Ilkka Virtanen sekä varajäsenenä Pauli Glader.

TEKSTI JA KUVAT: **Raimo Latvala**

Jääkäriperinne oli pääosassa Ritaripuiston maanpuolustusjuhlassa

Jääkärit ja jääkäriperinne olivat pääosassa lauantaina 9. kesäkuuta 2018 maanpuolustusjuhlassa Askaisten Ritaripuistossa. Olihan jääkärien kotiinpaluun satavuotisjuhlaa vietetty Vaasassa runsaat kolme kuukautta aikaisemmin suurin juhlallisuuksin. Kesäisenä lauantapäivänä vietettiin ritaripuiston 11- vuotisjuhlaa. Kirkkoherra Jouko Henttinen piti kenttäjumalanpalveluksen ritaripuistossa. Suomen lipun seuraamana saapui jääkärilippu juhlapaikalle. Jääkärilipun airueina toimivat jääkärien lapset Maire Suvanto ja Kullervo Hantula ja jääkärilippua kantoi JP 27 Perinneyhdistyksen Varsinais-Suomen Osaston lippu-upseeri reservin majuri Seppo Jaakkola. V-S osaston omaa lippua kantoi Mannerheim-ristin ritari luutnantti Toivo Honkaniemen tyttärenpoika Jan Kaitaniemi.

Ritaripuiston juhlapuhujaksi oli pyydetty opetusneuvos ja JP 27 Perinneyhdistyksen V-S osaston puheenjohtaja Kyösti Vuontela, joka on myös jääkärin poika. Puheessaan Vuontela käsitteli erityisesti jääkäriliikkeeseen ja jääkärihistoriaan liittyviä aiheita. Jääkärien pääjoukon tullessa Arcturus laivalla takaisin Suomeen helmikuussa 1918 ja saapuessa Vaasan Vaskiluodon satamaan 25.2.1918 liehui laivan lippusalossa vielä punakeltainen leijonalippu. Noin kolme kuukautta myöhemmin leijonalippu oli vaihtunut sinivalkoiseen ristilippuun. Vuoden 2018 alkupuolella olemme siis voineet viettää jääkärien kotiinpaluun sekä siniristilippumme 100- vuotisjuhlaa. Vuontela kertasi puheessaan jääkäriliikkeen syntyhistorian ylioppilasnuorison keskuudessa 1914 ja Ostrobotnian Kassahuoneen kokouksen merkityksen Suomen jääkäriliikkeen syntymiselle sekä pyrkimykselle saada Suomi itsenäiseksi.

Jääkärit olivat tavallisia suomalaisia miehiä, jotka sattuivat elämään oikeaan aikaan, sanoi puheessaan Varsinais-Suomen osaston puheenjohtaja Kyösti Vuontela. Kuva Kimmo Kiiveri.

Erityisen merkittävää on Saksan armeijassa noin kolmivuotisen koulutusjakson ja sotatoimiin osallistumisen jälkeen päivämäärä 13.2.1918. Silloin Jääkäripataljoona 27 hajotettiin virallisesti ja jääkärit vannoivat ensimmäisenä joukko-osastona sotilasvalan lailliselle Suomen hallitukselle Libaun Pyhän Kolminaisuuden kirkossa. Jääkärien vannomaan valaan viittasi 17.8.2018 myös Porin prikaatin komentaja eversti Mika Kalliomaa puhuessaan Paimion urheilukentällä juuri valansa vannoneille ja jääkäreiksi ylennetyille sotilaille. Jääkärien osoittama tie jatkuu siis myös sata vuotta myöhemmin Suomen puolustusvoimissa. 13.2.1918 jääkärit saivat Libaussa itselleen oman lippunsa, jonka jäljennös juhlistaa tätä Ritaripuiston juhlaa. Lipun saaminen joukon eteen on ollut ja on edelleen sotilas yhteisön luonnollinen tavoite. Jääkärilippua kannetaan valtakunnallisissa paraateissa itsenäisyyspäivänä ja puolustusvoimien lippujuhlan päi-

vänä kunniapaikalla heti kolmikielekkeisen valtiolipun jälkeen.

Jääkärien rooli ratkaiseva vapaussodassa

Suomeen saapumisen jälkeen jääkärit olivat ratkaisevassa roolissa vapaussodassa, sillä heidän Saksassa saamansa sotilaskoulutus ja sotakokemus teki heistä päteviä sotilasjohtajia. Hallituksen joukkojen voitto olikin suurelta osalta jääkärien ansiota, sillä kapinallisten puolella sotilaallinen asiantuntemus oli heikkoa, eikä venäläissotilaiden punakaartilille antama apu kyennyt asiaa ratkaisevasti korjaamaan. Jääkärien rooli sodassa näkyy myös heidän tappioluvuissaan. Vapaussodassa kaatui 127 jääkäriä, mikä on noin 11 % Vapaussotaan osallistuneista jääkäreistä.

Vuontela tiivistä käsityksensä runsaat sata vuotta sitten eläneistä jääkäreistä seuraavasti:

Jääkärit olivat tavallisia suomalaisia miehiä, jotka sattuivat elämään oikeaan aikaan,

jolloin heille tarjoutui mahdollisuus toimia Suomen valtiollisen vapauden etujoukkona.

He muodostivat melko hyvän läpileikkauksen Suomen kansasta niin alueellisesti, koulutuksellisesti kuin yhteiskunnallisen taustansakin puolesta.

Kaikesta huolimatta jääkärit olivat aivan erityinen ja ainutkertainen joukko, jonka merkitys kokonaisuudessaan on Suomen vaiheissa aivan poikkeuksellinen.

Puheensa lopuksi Vuontela toi juhlayleisölle esille seuraavan ajatuksen:

Tämä Askaisten Ritaripuisto on kunnianosoitus suomalaisille sotaveteraaneille ja muistuttaa meitä siitä, että Mannerheim-ristin ritarien ja koko veteraanisukupolven sotilaiden, lottien, kotirintamalla toimineiden miesten, naisten ja nuorien poikien ja tyttöjen ansiosta meillä on tänä päivänä 100-vuotias itsenäinen Suomi, jossa kaikkien on hyvä asua ja elää.

Kiitoksen arvoisia ovat kaikki ne, jotka ovat toimineet tämän Ritaripuiston hyväksi ja vaalineet sekä ylläpitäneet sen arvoja. Erityinen kiitokseni kohdistuu Louhisaaren reserviläiset Ry:lle ja sen aktiivisille jäsenille, jotka ovat taas tänäkin vuonna mukana juhlayleisyydessä. Esitän toiveen siitä, että me kaikki saatamme yhdistää parhaat voimamme itsenäisen Suomen eteen tehtävästä työstä myöskin tulevaisuudessa.

Kukat jääkärikornetti Frans Lihtosen haudalle

Paikallisen jääkärihistorian puitteissa V-S Osasto kävi laskemassa kukkalaitteen viereisellä Askaisten hautausmaalla sijaitsevan jääkärikornetti Frans Toivo Maunu Lihtosen haudalle. Hän tuli ylioppilaaksi Tampereen klassillisesta lyseosta 1910 ja opiskeli aluksi Helsingin yliopiston lainopillisessa tiedekunnassa. Lihtonen harjoitti maatalousopintoja Ruot-

Juhlayleisö ryhmittyneenä muistokivien lomaan. Kuva Kimmo Kiiveri.

issa 1911–12 ja Kööpenhaminan maatalouskorkeakoulussa 1913–15. Lihtonen oli niitä jääkäreitä, joilla oli kansainvälistä kokemusta jo ennen sotilaskoulutukseen menoa. Hän liittyi Lockstedtin koulutusjoukon 1. komppaniaan suuren värväyksen aikana lokakuussa 1915 sekä osallistui jääkäripataljoonan taisteluihin Saksan itärintamalla Misse-joella, Riianlahdella sekä Aa-joen talvitaisteluihin. Libaussa Lihtonen kuului jääkäripataljoonan marssista järjestetyn kilpailun arvostelulautakuntaan. Varaväpeliiksi ylennetty ratsujääkäri Lihtonen palasi jääkärien pääjoukon mukana kotimaahan 25.2.1918. Vapaussodassa Karjalan Ratsujääkäri-rykmentin riveissä 1. eskadroonassa hän osallistui II joukkueen johtajana Terijoen taisteluun, Inon saartoon ja Kaislahden taisteluun Johanneksen pitäjässä Karjalan kannaksella. Lihtonen solmi avioliiton 1918 Naimi Inkeri Hannuksen kanssa. Naimi Inkerin isä omisti tuolloin Askaisten Louhisaaren kartanon ja Lihtosesta tuli vävy Louhisaaren kartanoon. Lihtonen nimitettiin syksyllä 1918 Askaisten suojeluskunnan paikallis-päälliköksi, mutta joutui eroamaan terveydellisistä syistä vielä saman vuoden puolella. Jääkärikornetti Frans Toivo Maunu Lihtonen kuoli keuhkokuumeeseen 27.4.1919.

TEKSTI: **Kyösti Vuontela**

Kyösti Vuontela jääkärikornetti Frans Lihtosen haudalla. Kuva Ilkka Uotila.

Ritaripuiston juhlan 9.6.2018 voi kokonaisuudessaan katsoa youtubessa paimiolaisen Pekka Harkian kuvaamana <https://youtu.be/LJTbxFdMTh8>

Jokaisella ritarilla oma kivi

Askaisten ritaripuisto perustettiin vuonna 2007. Suomi vietti silloin itsenäisyytensä 90-vuotisjuhlaa. Ritaripuiston alullepanijana oli silloinen Askaisten kunnanjohtaja Pekka Määttänen. Toinen merkittävä henkilö ritaripuiston syntymiseen oli Mannerheimin perinnesäätiön puheenjohtaja kenraaliluutnantti R.W. Stewen. Ritaripuisto on ainutlaatuinen huomionosoitus koko ritari- ja veteraanisukupolvelle, heidän saavutuksilleen sekä ajalle ja hengelle, jota he edustivat. Ritaripuisto sijaitsee Suomen marsalkka Mannerheimin

syntymäkodin, Louhisaaren, läheisyydessä. Arkkitehti Bey Heng on suunnitellut aluekokonaisuuden, jonka pinta-ala on noin 3400 neliometriä. Ritaripuiston avajaisista lähtien vuosijuhlaa on vietetty aina Mannerheimin syntymäpäivää seuraavana lauantaina. Ritaripuiston keskeisellä paikalla on suurikokoinen kunniakivi, johon on hakattu Mannerheim-risti.

Jokaisella ritarilla on muistokivi tässä puistossa. Siihen on kirjoitettu ritarin nimi, sotilasarvo ritariristin myöntämisen hetkellä ja Mannerheim-ristin numero.

Jokaisella Mannerheim-ristin ritarilla on puistossa oma muistokivensä.

20 jääkäriä myönnettiin Mannerheim-risti

Talvisodan jälkeen marsalkka Mannerheimin mielestä taistelukentällä osoitetut taidot ja urhoollisuus tuli voida palkita erityisen korkealla kunniamerkillä sotilasarvosta riippumatta. Mannerheim halusi kunniamerkin, joka voitiin antaa samanlaisena niin sotamiehelle kuin kenraalillekin.

Asiaa ryhdyttiin korjaamaan Mannerheimin vaatimalla tavalla ja Vapaudenristin kunniamerkkien joukkoon lisättiin kaksi korkeaa erikoiskunniamerkkiä 1. ja 2. luokan Mannerheim-risti. Asiasta annettu asetus kuului seuraavasti: Erinomaisen urheuden, taistellen saavutettujen erittäin tärkeiden tulosten tai erikoisen ansiokkaasti johdettujen sotatoimien palkitsemiseksi voidaan Suomen puolustusvoimien sotilas, hänen sotilasarvostaan riippumatta, nimittää Vapaudenristin 1. tai 2. luokan Mannerheim-ristin ritariksi. Kunniamerkin saajaa nimitettiin ritariksi ja hän saattoi olla sotilasarvoltaan niin sotamies kuin kenraalikin. Tällaista järjestelmää ei ole ollut missään muualla.

Mannerheim-ristiä ei jaettu pienistä ansioista. Tätä kuvaa hyvin se, että jat-

2. luokan Mannerheim-risti.

kosodassa 530 000 miestä osallistui Suomen itsenäisyyden ja vapauden puolustamiseen. Jatkosodan ja lapin sodan aikana Vapaudenristin 2. luokan Mannerheim-ristin ritariksi nimitettiin vain 191 sotilasta, heistä kaksi myös 1. luokan ritariksi. Neljälle sotilaalle 2. luokan Mannerheim-risti suotiin kahdesti.

Seuraavat jääkärit nimitettiin 2. luokan Mannerheim-ristin ritareiksi:

numero

- 1 Lagus Ernst Ruben
- 2 Talvela Paavo Juho
- 3 Raappana Erkki Johannes

- 5 Svensson Antero Johannes
- 11 Blick Arne Leopold
- 17 Laatikainen Taavetti
- 21 Heiskanen Kaarlo Aleksanteri
- 22 Vihma Einar August
- 40 Räsänen Albert
- 45 Viikla Verner August
- 48 Heinrichs Axel Erik
- 51 Autti Pietari Aleksanteri
- 80 Polõn Berndt Eino Edvard
- 96 Puroma Albert Aleksander
- 103 Winell Claes Bertel Napoleon
- 128 Kuiri Auno Johannes
- 130 Martola Ilmari Armas-Eino
- 131 Oesch Karl Lennart
- 183 Siilasvuo Hjalmar Fridolf
- 191 Laakso Viljo Aukusti

Seuraava jääkäri nimitettiin 1. luokan Mannerheim-ristin ritareiksi:

numero

- 2 Axel Erik Heinrichs

Kuten taulukosta huomataan, on sekä ensimmäinen että viimeinen ritariksi nimitetty sotilas jääkäritaustainen.

TEKSTI: **Kyösti Vuontela**

Keltapunaisen ja sinivalkoisen taistelu

Leijonasta siniristiin

Suomen liput ja historia

Kimmo Kiljunen

237 sivua, Into-kustannus 2018

Aiemminkin maailman lipuista kirjoja tehnyt entinen kansanedustaja Kimmo Kiljunen on tällä kertaa paneutunut oman lippumme historiaan.

Olemme toki tienneet, että jääkärien käsivarret jäntevät kantoivat leijonallippua. Siis punaista lippua, jossa oli keltainen leijona. Uutta ainakin allekirjoittaneelle, kuinka tiukka taisto lopulta käytiin punakeltaisen ja sinivalkean välillä kansallislippumme värissä.

Punakeltaisen lähtökohta oli Ruotsin vallan ajalta periytyneen leijonavaakunan värit. Ja sinivalkoisen mallina taas oli Venäjän laivaston lippu Pyhän Andreuksen diagonaalisine siniristeineen. Kuten arvata saattaa, lopulta sinivalkoisen kannattajien voitoksi koitui kapinaan nousseen vasemmiston punaliput.

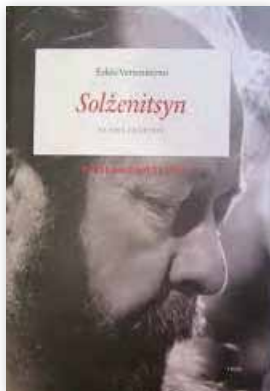
Kiljunen kirjoittaa aika paljon jääkäreistä toistaen vanhan virheen 400 jääkärin jäämisestä Saksaan poliittisista syistä. Hän on luvannut korjata tämän virheen kirjan mahdollisessa toisessa painoksessa.

Kiljusella lienee tullut pula aineistosta, sillä hän levittää tekstiään turhankin paljon poliittisen historian tontille. Ja vaalimainokset toki ovat mielenkiintoisia, mutta kuuluvat aika niukasti kirjan teemaan.

Kirja on kuvitettu kiitettävän runsaasti ja jo sellaisenaan on Suomen lipun ja vaakunan ystäville mukavaa iltalukemista.

Jukka Knuuti

Aleksandr Solzenitsyn paljasti gulagin

Solzenitsynin elämä ja eetos

Erkki Vettenniemi

347 sivua, Teos 2015

Aleksandr Solzenitsyn sai Nobelin kirjallisuuspalkinnon vuonna 1970. Kun neuvostojohto ei pystynyt tukahduttamaan kirjailijan toimintaa Venäjällä

karkotettiin tämä maasta vuonna 1974. Kriittistä kirjoittamista ja puhumistaan ei Solzenitsyn kuitenkaan lopettanut, vaan jatkoi sitä pakolaisena, mm. Yhdysvalloissa. Hän palasi Venäjälle vasta kommunismin luhistuttua vuonna 1994. Nobel-kirjailijan tunnetuin teos "Vankileirien saaristo" muokkautui pikku hiljaa hänen mielessään pakko-töissä kautta laajan maan leiriverkoston. Hänet oli vangittu helmikuussa 1945 puna-armeijan kapteenina komentokorustaan Itä-Preussissa upseeritoverinsa kanssa käydyn Stalinia arvostelleen kirjeenvaihdon vuoksi. Solzenitsyn oli luvannut leiritovereilleen kertoa vapauduttuaan totuuden tuosta hirvittävästä vankeusteollisuudesta: Gulagista. Ja sen hän näyttävästi tekikin. Mikä oli Aleksandr Solzenitsynin aatteellinen sanoma? Hän oli vielä puna-armeijassa

ollessaan täydellinen marxisti-leninisti ja jumalankieltäjä. Orjatyöleirit olivat kuitenkin sellainen elämäkoulu, että kommunismi tuli pakkotyövangille kirosanaksi. Solzenitsyn vapautui vankeudesta ja karkotuksesta vuonna 1956. Vankileirien armottomuudessa Solzenitsyn löysi myös Jumalansa. Ja ortodoksisen kirkon merkitystä venäläisille kirjailija aina korostikin. Aleksandr Solzenitsyn oli venäläinen kristillissiveellinen patriootti. Mutta yksinvaltiutta ja kansan alistamista hän vihasi. Aleksandr Solzenitsyn jätti kirjallisuudellaan jälkipolville perinnöksi muistutuksen Neuvostoliiton despoottisen valtiojohtoon kaikkinaisesta pahuudesta. Onko nyky-Venäjällä historia kuitenkin toistumassa, sillä kansalaisista puolet haikailee Stalinia takaisin?

Pertti Rampanen

Kuinka jääkärimerkki syntyi?

Se tapahtui silloin, kun meillä monien pitkien synkkien vuosien jälkeen vihdoin koitti maamme kirkkain ja kaunein kevät, kevät sellainen, joka ei koskaan mielestä lähde. Oraalla ole sekä luonto että nuori äsken saavutettu vapautemme. Mielen täyttivät ilon tunteet siitä, että omistimme kansan korkeimman onnen, vapaan isänmaan!

Tahdoimme kaikki olla mukana tukemassa ja varjelemassa mitä, mikä kalliilla hinnalla oli saavutettu ja samalla osoittamaan kiitollisuutemme niitä kohtaan, jotka nuoren elämänsä uhalla, tämän uuden onnen, vapauden, olivat meille hankkineet.

Silloin, eräänä ihanana toukokuusena päivänä 1918, oli suuri joukko nuoria uljaita jääkäreitä kutsuttu tri O. Sivenin syntymäpäiville. Meidän naiskagaalin jäsenistä olivat saapuvilla myös varatuomarirouva Elin malin ja nti Elin Nylander, joista viimeksi mainittu kertoi tovereilleen kuulleensa, että jääkärit olivat aikoneet hankkia itselleen yhteisen merkin ja että hänen mielestään olisi sopivinta, että naiskagaali ryhtyisi toimenpiteisiin tämän ajatuksen toteuttamiseksi. Tuuma oli hyvä ja nämä kagaalimme jäsenet sopivat siitä, että jo tässä tilaisuudessa oli jääkäreille ehdotus tehtävä ja heidän suostumuksensa merkin lahjoittamiseen saatava. Kun kuitenkin näiltä naisilta itseltään puuttui rohkeutta esiintyä näin uljaassa seurassa, pyysivät he saapuvilla olevan tri Alma Söderhjelm in esittämään ajatuksen. Suurella ihastuksella ehdotus vastaanotettiin.

Kun sitten seuraavassa naiskagaalin kokouksessa kuultiin ehdotuksesta, yhdyimme siihen ilomielin ja olimme

Ellinoora Ivalo.

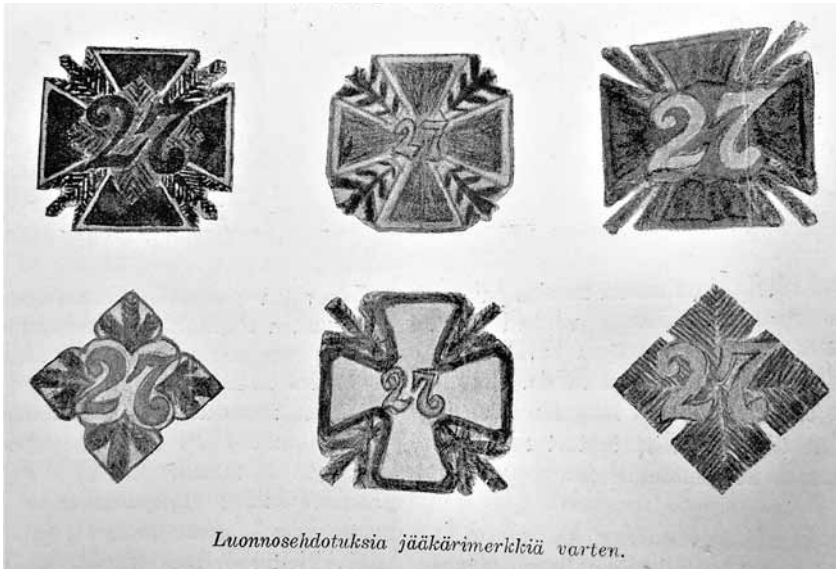
kiitollisia siitä, että näin kunniakas tehtävä oli meille uskottu.

Kiireesti suunniteltiin ja painatettiin keräyslistat ja kesäkuussa 1918 niitä lähetettiin asiakkaillemme ympäri maata. Oli kyllä sopimaton aika rahakeräykselle; kaupunkilaisilla oli maalle muutto edessä, useat unohtivat listansa kesäkaudeksi kirjoituspöytänsä laatikkoon, ja kun syksy saapui, oli tehtävä uusi yritys. Tuloksena oli vihdoin yli 42.000 mk., josta summasta rva Elin Malin oli yksin kerännyt yli 10,000 mk. Osoituksena siitä innostuksesta, jota jääkärimerkkiehdotus herätti nousevassa nuorisossa, voimainita, että m.m. osa suomalaisen normaalilyseon 7 luokan oppilaita, poikani ehdotuksesta, toimeenpani koululla toukokuussa juhlan, josta kertyneet varat annettiin keräyslistoillemme.

Kun rahat olivat koossa, ryhtyi naiskagaali viemään merkkiäsiata eteenpäin. Merkin sommittelu annettiin allekirjoittaneen huoleksi, josta kunniakkaasta tehtävästä olin hyvin iloinen, mutta samalla tietoinen sen vaikeudesta ja vastuunalaisuudesta. Jääkäreillä oli omiakin ehdotuksia ja meitä muutamia naisia kutsuttiin kerran Jääkäritoimistoon vertaamaan heidän ja allekirjoittaneen ehdotuksia toisiinsa.

Tässä tilaisuudessa sekä jääkärien että naiskagaalin valitsemat edustajat antoivat hyväksyvän arvostelunsa allekirjoittaneen ehdotukselle, josta pienin muutoksi tuli lopullinen jääkärimerkki. Tähän kirjoitukseen liittyi muutamia kuvia niistä lähes 20 ehdotuksesta, joita asiaan innostuneena olin suunnitellut. Hyväksytyin merkisommittelun lahjoitin Jääkäritoimistolle. En tiedä, liekö se enää tallella!

Nyt oli merkin valmistamiseen kiiruhdettava, sillä naiskagaali oli päättänyt jääkärien muistopäivänä, helmik. 25 p:nä 1919 lahjoittaa heille lupaamansa merkin. Joulukuun vaihteessa matkustin Turkuun neuvottelemaan kultaseppä Pettersonin kanssa merkin valmistamisesta, sillä helsinkiläiset kultaseppät eivät monien kiireellisten töidensä vuoksi voineet valmistaa tarpeeksi suurta määrää merkkejä yllä mainituksi päiväksi. Merkki päätettiin tilata Turusta; mutta vielä nousi tie pystyyn, kun merkkeihin tarvittavaa sopivaa emaljia ei löytynyt kylliksi Turusta eikä Helsingistä. Vaikeuksia ilmaantui sen tilaamisessa Saksastakin, josta kuitenkin konsuli K. Seidenschurinin ystävällisellä myötävaikutuksella sai pienehkön erän.

Merkkiluonnoksia.

Silloin tammikuulla 1919, kun suomalaisia vapaaehtoisia kulki Viron vapaussotaan ja laivayhteys Suomenlahden yli siten oli olemassa, suuntasin matkani Tallinnaan hankkiakseni sikäläisiltä kultasepiltä lisää emaljia. Passin sain sota-ajasta huolimatta, kun asia oli niin tärkeä ja emaljia sain myöskin niin paljon, että muutamia satoja merkkejä saattoi saada määrääjäksi valmiiksi. Tällä retkellä tuli minusta innokas ja harras viron ystävä ja sain sieltä monta hyvää tuttavaa, jotka vuosien läpi uskollisina Suomiystävinä ovat veljeskansamme välistä yhteistyötä ylläpitäneet.

Kun palattiin kotiin Suomeen Tallinnasta, tulimme sillä laivalla, jonka kannella tummien kuusien keskellä, kukitetuissa arkuissa nukkuivat ensimmäiset Viron vapaussodassa kaatuneet suomalaiset. Matkamme joitten läpi kesti kauan ja talvinen päivä ehti iltapäivään, ennen kuin laiva laski Helsingin rantaan, jossa moni tuhattainen ihmisjoukko odotti kaatuneita sankareita.

Koitti sitten helmikuun 25 päivä ja Uusmaalaisen osaskunnan huoneus-

tossa vietettiin jääkärien ensimmäistä juhlapäivää vapaassa Suomessa, juhla ja tunnelma nousi ylimmilleen, kun 300:lle jääkärielle jaettiin pieni, soma tummanvihriäinen rasia, jonka sisällä oli numeroitu, hopeinen, emaljoitu jääkärimerkki.

Merkkiä jaettaessa piti naiskagaalin puolesta puhejohtajamme Dagmar Neovius seuraavan puheen: "Raskaana peitti yö Suomen maisemat. Vielä raskaammin ja uhkaavammin painoi sitä venäläinen ies. Levottomina silmäilimme tulevaisuuteen. Mitä saatoimme odottaa maailmanpalolta? Milloin oli päivä maallemme koittava?"

Silloin astuitte te jääkärit esiin; nuorekkaalla vaistolla osoititte te tien, joka oli vievä meidät vapautteen. Olitte valmiit uhraamaan kaikki. Teidän luottamuksenne, teidän uhrimielenne, teidän toimivoimanne, levitti rohkeutta ja toivoa yhä laajempiin kerroksiin. Ja kun hetki oli tullut, astuitte te ensirivissä esiin vapautemme puolesta taistelevien joukossa. Suomen naiset, me jotka kuluneina vuosina ajatuksillamme

Jääkärimerkkin alkuperäispiirros.

ja toimillamme olemme seisonet teidän rinnallanne, olemme kauan tunteneet velvoittavan tarpeen kiittää teitä lämpimästä innostuksestanne, uskollisesta kestävydestänne, kiittää teitä siitä, että asetitte päämääränne korkealle silloin kun toiset epäilivät taikka olivat sortua toivottomuuden kuorman alle. Naisten puolesta pyydämme tänään, tiedän vuosipäivänänne, saada ojentaa teille sen jääkärimerkkin, jonka sotaministeri eilen on vahvistanut, ja jota te tulette kantamaan kunniamerkkinä, joka on kulkeva perintönä jälkeläisillenne, muistona teidän jalosta, isänmaallisesta työstänne."

Tässä on pääpiirteissään muistelmani siitä, kuinka jääkärimerkki syntyi. Olen kohtalolle ikäni kiitollinen, että olen tässä työssä saanut olla mukana.

myöhemmin keväällä v. 1919 valmistuivat loput merkeistä, luvultaan yli 2,000, ja jaettiin niitä asianomaisille Jääkäritoimiston kautta.

Huhtikuulla 1932.

Ellinora Ivalo

Kolumni • Pertti Laatikainen

Jääkärihenki elää

Sanonta ”Jääkärihenki elää” tulee vastaan eri yhteyksissä. Mikäs onkaan tuo jääkärihenki? Monilla on asiaan oma kantansa ja varmasti kaikki ovat yhtä oikeita.

Itse olen kokenut ja ajatellut jääkärihenkeä monesta näkökulmasta. Kun nuorena upseerina 1980-luvulla palvelin Uudenmaan Jääkäripataljoonassa kouluttajana, jääkärihengellä tarkoitettiin reipasta koulutusta ja taistelukoulutuksessa usein hyökkäysvoittoisen taistelutavan suosimista. Oma toiminnanvapaus haluttiin aina säilyttää ja tiedustelun merkitystä korostettiin. Luonnollisesti hyvää yhteenkuuluvaisuuden tunnetta ja joukon yhteishenkeä korostettiin.

Isänmaallisuus ja maanpuolustustahto ovat jääkärihengen ytimessä! Jääkäriperinteen vaaliminen on omalta osaltani alkanut perinneyhdistyksen rivijäsenenä vuonna 2005, jääkäreiden erilaisissa 90-vuotisjuhlallisuuksissa. Tuolloin löysin jääkärihengestä uusia merkityksiä. Havaitsin, miten jääkäriperinnettä kunnioitettiin laajasti eikä jääkäreiden saavutuksia kyseenalaistettu. Näin, että monella paikakkunnalla jääkäreiden perinnöllä ja heidän identiteetillään oli oma merkityksensä. Paikallisesti haluttiin ja halutaan edelleenkin tuoda esille eri paikkakuntien jääkäriperinteitä – edesmenneitä jääkäreitä, jääkäriliikkeeseen ja jääkäriin liittyviä henkilöitä, tapahtumia, jääkärimuistomerkke-

jä ja jääkärihautoja. Jääkäreiden elämäntapaan liittyviä muistotilaisuuksia pidetään ympäri vuoden eri paikkakunnilla. Jääkäriperinteestä halutaan pitää kiinni. Jääkärihengen vaalimiseen osallistuu näin myös kansakuntamme eri toimijat laajasti.

Aloitettuani vuonna 2013 JP27 perinneyhdistyksen hallituksen puheenjohtajana, olen saanut kokea jääkärihengen vaalimisen laajemmin. Kotimaassa vuoden 2014 marraskuussa alkaneiden jääkäreiden elämäntyön 100-vuotisjuhlallisuuksien järjestelyissä olen kokenut lähes kaikkien, joita on lähestytty, suhtautuvan positiivisesti yhteistyötärjouksiin. Puolustusvoimat on laajasti osoittanut jääkäriperinteen merkityksen omassa toiminnassaan. Kenraali Jarmo Lindbergin juhlapuheessa Vaasan kotiinpaluun 100 vuosijuhlissa naulattiin selvästi jääkäreiden elämäntyön ja jääkärihengen merkitys puolustusvoimille. Jääkäreiden esimerkki ja toiminta tunnetaan laajemmin myös Saksassa, Latviassa ja Virossakin. Juhla- ja muistotilaisuuksissa puheet, jääkäri lipun paikallaolo ja jääkärimarssin soittaminen ovat osoittaneet, että jääkäreistä on olemassa laajasti tietoutta myös rajojemme ulkopuolella. Jääkärihenki koetaan myös kansainvälisen yhteistyön rakentamiseksi.

Monessa yksittäisten ihmisten välisessä kanssakäymisessä olen myös huomannut ihmisten mielellään to-

teavan: ”hoidetaan asia jääkärihengessä”. Usein tämä tarkoittaa sitä, että jossain vaikeassa tilanteessa ei anneta periksi – eiväthän jääkäritkään antaneet, ennekuin isänmaan kohtalo oli pelastettu historian eri vaiheissa. Jääkärihenkeä sekin parhaimmillaan.

Perinneyhdistys siirtyy jääkäriperinteen vaalimisessa ensi vuodesta alkaen kaikilta osin uudelle vuosisadalle. Strategiatyömme on käynnistetty kysymällä kentältä minkälaista strategiaa halutaan ja mitä halutaan tuoda esille? Perinneyhdistyksen marraskuun syyskokouksessa käsitellään strategiaamme ensimmäistä luonnosta.

Tavoitteena on, että strategia voitaisiin hyväksyä kevätkokouksessa maaliskuussa 2019. Itse toivon, että kaikki se, mitä sitoudumme yhdessä strategian kautta tekemään, tavoittelisi ainakin yhtä päämäärää – jääkärihengen ja jääkäreiden perinnön vaalimista nuorille. Jääkäreiden tekemiä sankaritekoja ei voi toistaa, mutta niistä tulee kertoa ja jääkäreiden arvot tulee siirtää tuleville sukupolville.

Olen itse toivonut, että perinneyhdistyksen hallituksen jäsenien toimikauden pituus olisi 2 – 3 kautta, jotta kaikilla 16 paikallisosastollamme olisi mahdollisuus saada jäsenensä hallitukseen aika ajoin. Haluan myös omalta osaltani noudattaa tuota linjaa ja olenkin päättänyt, puheenjohtajakauteni päättyessä tämän vuoden

Jatkuu ►

► lopussa, että en asetu enää ehdolle neljännelle kaudelle. Marraskuun toimintasuunnitelma- ja vaalikokouksessa valitaan uuden puheenjohtajan ohella hallitukseen kolme

vaihtuvaa jäsentä. Palaan viimeisessä puheenjohtajan kolumnissani joulukuun Parolessa toimintakauteni aatoksiin.

Pertti Laatikainen

JP 27 hallituksen puheenjohtaja

Kirjallisuutta

Maantieteelle emme voi mitään

Maantieteen vangit

Kymmenen karttaa, jotka kertovat kaiken maailmanpolitiikasta

Tim Marshall

335 sivua, Atena 2018

Suomalaiset tuntevat varsin hyvin lauseen: maantieteelle emme voi mitään. Sen sanoi Stalin Paasikivelle Moskovassa 1939, kun käytiin neuvotteluja, jotka eivät johtaneet tulokseen. Talvisota alkoi, sillä Neuvostoliiton piti ryhtyä suojaamaan aluettaan näkyvissä olevaa Saksan aggressiota vastaan.

Kirjoittaja ilmaisee Stalinin ajatuksen toisin sanoin: ”Maantiede on aina ollut eräänlainen vankila – sellainen, mikä määrittelee, mikä valtio on tai voi olla, ja josta maailmamme johtajat ovat pyrkieneet usein vapautumaan.

Kirjasta vois selvittää itselleen, missä päin maailmaa tulee kriisejä tulevaisuudessa piisaamaan. Niitä tulee olemaan

Afrikassa, Lähi-Idässä, Iranissa Intiassa sekä sen naapuristossa ynnä Korean niemimaalla. Yhteistä näille kaikille tulevaisuuden ruutitynnyreille ovat mielivaltaisesti vedetyt rajat. Siirtomaavallat ovat niitä aikanaan viivoittimella vetäneet katsomatta lainkaan, miten etniset ja uskonnolliset ryhmät maassa ovat sijoittuneet.

Kaikkien maiden sotilaiden ja poliittisten päättäjien tilannehuoneiden on tapetoitu valtavilla kartoilla..

Marshallin kirja on iso apu nojatuo-
listrategille hänen yrittäessä ymmärtää maailman menoa, sotia ja konflikteja.

Jukka Knuuti

Venäläiset sotavangit renkipoikina

Kunnes rauha heidät erotti

Ira Vihreälehto

345 sivua, Atena 2018

Suomalaiset tuntevat varsin hyvin lauseen: maantieteelle emme voi mitään. Kirjoittajan isoisä oli venäläinen sotavanki, mikä selittää hänen kiinnostustaan teemaa.

Toki venäläiset sotavangit suomalaisissa maalaistaloissa olisi ihan oikeankin tutkimuksen arvoinen asia. Suomessa jatkosodan aikana olleista noin 60 000 sotavangista useat tuhannet olivat töissä maataloissa. Ohjeiden mukaan vangit olisi täytynyt pitää yöllä lukkojen takana ja päivisin heillä olla vartija. Usein miten taisi tapahtua niin, että vangit saivat olla hyvin vapaasti ja syödä samassa pöydässä isäntäväen kanssa.

Vihreälehto kirjoittaa, että vangin ystävällisyys perheen lapsia kohtaan oli

kuin korvike rintamalla olevalla isälle. Ja vastaavasti vangeilla lapset olivat kuin korvike heidän omille kotona oleville lapsilleen. Valtaosassa tapauksia perheelle ja erityisesti vangille jäi hyvin myönteinen muisto ”renkijasta”.

Jos suhteet perheen sisällä olivatkin suhteellisen ongelmattomia, niin romanssit ja niistä seuranneet lapset aiheuttivat häpeää äideille ja lapsille syrjimistä.

Lieneekö kirjoittajalla ollut vaikea löytää haastateltavia, sillä mielellään olisi tutustunut useammankin venäläisen ”renkipojan” ja hänen isäntäperheensä tarinaan.

Jukka Knuuti

Jääkäriupseerit viestiaselajin johtajina ja kehittäjinä

Jääkäreiden viestikoulutus käynnistyi jo keväällä 1915. Pfadfindereille luennottiin jonkin verran viestioppia, annettiin puhelinkoulutusta ja pidettiin viittoilulippuharjoituksia. Kurssin laajennuttua syksyllä 1915 puhelin- ja viittoilulippukoulutusta ryhdyttiin antamaan pataljoonan pioneerikompaniassa. Keväällä 1916 toiminta laajeni niin, että jokaisesta kompaniasta valittiin 4–5 jääkäriä, jotka saivat puhelinkoulutusta kolmena iltapäivänä viikossa. Muuna aikana viestimiehetkin saivat tavalista jalkaväkikoulutusta.

Viestijääkäreiden kouluttajina toimivat saksalaisen luutnantin lisäksi myös suomalaiset Gruppenführerit Homén ja Heimbürger. Kun jääkäripataljoona koottiin rintamapalveluksen jälkeen Libahun keväällä 1917, myös viestikoulutus tehostui merkittävästi. Pataljoonassa järjestettiin useita erilaisia viestikursseja, joilla annettiin mm. puhelin-, lennätin- ja vilkkukoulutusta. Noin kymmenelle jääkärille ryhdyttiin antamaan myös radiokoulutusta Saksan laivaston hallussa olleella Libaun radioasemalla. Ensimmäisten radiomiesten joukossa olivat mm. jääkärit Heimbürger, Nyström, Saarmaa ja Tenhunen. Sähkötyönopeus kohosi parin kuukauden koulutuksella jo 80–100 merkkiin minuutissa.

Kurssille järjestettiin myös radioliikenneharjoituksia, joissa käytettiin aluksi Libaun satamassa olleen risteilijä Strassburgin radioasemaa. Syksyllä kurssi sai myös omia kenttäradioita. Myöhemmin syksyllä järjestettiin myös toinen radiokurssi, jolle osallistui noin 20 jääkäriä. Erilaista viestikoulutusta annettiin Libaussa yhteensä noin 70–80 jääkärille.

Lokakuun 2. päivänä 1917 viestikoulutetuista jääkäreistä muodostet-

Artur Saarmaa oli radiojoukkojen komentajana keskeisessä asemassa maamme sotilas- ja siviiliradiotoiminnan kehittäjänä.

Eversti Leo Ekberg toimi välirauhan aikana Pääesikunnan viestikomentajana.

tiin pataljoonan tiedonanto-osasto eli käytännössä pieni viestikomppania. Sen vahvuus oli aluksi 54 jääkäriä.

Radioita kaapattiin ja tuotiin sukellusveneellä

Esivalmisteluja jääkäreiden palaamisesta Suomeen ryhdyttiin toteuttamaan syksyllä 1917 Viestijääkäreistä Saarmaa matkusti lokakuussa salaa Vaasaan, jonne hän perusti muka-

naan tuomansa radioaseman. Tammiukuun lopulla hän valtasi Vaasassa toimineen venäläisen radioaseman, otti sen haltuunsa ja sai sen avulla aikaan valkoisen armeijan ensimmäiset yhteydet ulkomaille.

Jääkärit Ekberg ja Tenhunen tuotiin yhdessä kuuden muun jääkärin kanssa marraskuussa 1917 Loviisan edustalle saksalaisella sukellusveneellä. Mukanaan heillä oli mm. huomattava määrä räjähdysaineita sekä radioasema. Ekberg siirtyi Loviisasta Helsingin Kulosaareen, jonne hän perusti salaisen vastaanottoaseman saaden sen välityksellä tietoja maailmansodan tilanteen kehityksestä. Tenhunen siirtyi ensin suojeluskuntien kouluttajaksi Pohjanmaalle ja myöhemmin Saarmaan avuksi Vaasan radioasemalle.

Maaliskuun alussa 1917 annetulla käskyllä valkoiselle armeijalle määrättiin perustettavaksi armeijan ensimmäinen viestijoukko-osasto, Kenttälennätinpataljoona. Pataljoonan 1. Komppanian yhteyteen perustettiin myös pataljoonan radioasema sekä Kipinälennätinkoulu (”Funkkerikoulu”) radiosähkötäjien kouluttamista varten.

Kenttälennätinpataljoonan suorituskyky niin henkilöstön kuin välineidensä puolesta jäi kuitenkin vaatimattomaksi. Mm. sen johdosta pataljoona muutettiin jo huhtikuussa tavalliseksi jääkäripataljoonaksi. Parhaiten viestikoulutetuista miehistä muodostettiin kaksi viestiosastoa, joista toinen määrättiin viestitehtäviin Itäarmeijan käyttöön Antrean rintamalle ja toinen Länsiarmeijan käyttöön Tampereelle.

Venäjän armeijalla oli Suomessa toistakymmentä kiinteää radioasemaa, jotka joutuivat valkoisen armeijan haltuun. Radisteiksi koulutetut jääkärit ottivat ne haltuunsa muo-

dostaen valkoiselle armeijalle myös kiinteän radioverkon. Yksi radioasema asennettiin myös rautatievaunuun ja se seurasi Päämajaa sen siirtyessä Vaasasta Seinäjoelle ja Mikkeliin.

Osastojen nimet vaihtuivat usein

Vapaussodan päätyttyä toukokuussa 1918 ryhdyttiin Suomeen perustamaan rauhan ajan armeijaa aluksi maahan jääneiden saksalaisten sotilasneuvonantajien ohjauksessa. Puolustusvoimien kokoonpanoksi muodostettiin kolme divisioonaa ja vuoristoprikaati, vuodesta 1919 jääkäriprikaati. Jokaista johtoporrasta varten perustettiin tiedonanto-osasto eli pieni viestikomppania. Niitä voidaan pitää myöhemmin perustettujen erillisten viestikomppanioiden edeltäjinä. Osastoihin kuului yksi puhelin- ja yksi radiojoukkue.

Joulukuussa 1920 tiedonantovälinekomppanioiksi nimetyt osastot koottiin Riihimäen etukasarmille ja niistä perustettiin jälleen Kenttälennätinpataljoona. Pataljoonan komentajaksi määrättiin jääkärikapteeni Leo Ekberg. Pataljoonan kokoonpanoon kuului neljä komppaniaa. Pataljoonan upseerit olivat aluksi pääosin jääkäreitä.

Kapteeni, myöhemmin everstiluutnantti Ekberg toimi pataljoonan komentajana aina vuoteen 1933 saakka. Vuosina 1930-33 pataljoona toimi nimellä Viestipataljoona 2.

Viestimies ottaa radioyhteyttä jatkosodan aikana.

Puolustusvoimien radiotoimintaa varten perustettiin heti vapaussodan jälkeen Sotalaitoksen Radiolennätinosasto, jonka johtajaksi määrättiin jääkärikapteeni Arthur Saarmaa. Osaston kokoonpanoon kuuluivat raskas kenttäradio-osasto johtajanaan ltn Yrjö Tenhunen ja kevyt kenttäradio-osasto johtajanaan ltn Karl Nyström. Joukko-osasto toimi osittain Helsingin Katajanokalla, pääosin Santahaminassa. Osastolle oli alistettu myös puolustusvoimien haltuun joutuneet kipinälennätinasemat. Joukko-osaston nimi ja kokoonpano muuttuivat lyhyin väliajoin. Vuonna 1924 siitä tuli Radiopataljoona ja vuosina 1930-33 se toimi nimellä Viestipataljoona 1. Joukko-osaston komentajana toimi koko ajan evl Saarmaa.

Vuonna 1928 yhdestä Kenttälennätinpataljoonan komppaniasta perustettiin Erillinen Kenttälennätinkomppania, joka siirrettiin Viipuriin. Vuosina 1930-33 komppania toimi nimellä Erillinen Viestikomppania.

Vuonna 1934 Santahaminassa toiminut VP 1 ja Riihimäellä toiminut VP 2 siirrettiin Viipuriin ja ne yhdistettiin ErVK:n kanssa suureksi Viestipataljoonaksi. Sen komentajaksi määrättiin everstiluutnantti Saarmaa. Vuonna 1938 suurikokoinen joukko-osasto organisoitiin Viestirykmentiksi ja evl Saarmaa jatkoi myös sen komentajana talvisotaan saakka.

Viestimiesten näkyvin rooli ulkopuolisille oli puhelintapsin vetäminen.

Koulutustoiminta aloitettiin 1918

Kantahenkilökunnan kouluttamiseksi ensimmäisiin tiedonanto-osastoihin ja myöhemmin laajemminkin viestitehtäviin järjestettiin vuodesta 1918 alkaen useita viestiupseeri- ja aliupseerikursseja. Myöhemmin mm. Kenttälennätinpataljoonassa ja Radiopataljoonassa järjestettiin useita samanlaisia kursseja. Kurssien johtajina toimivat mm. kapt Ekberg ja kapt Liesi. Vuodesta 1934 lähtien Viestipataljoonassa ja Viestirykmentissä oli vakinainen viestikurssi kantahenkilökunnan kouluttamista varten. Kurssia voi pitää nykyisen Viestikoulun edeltäjänä.

Viestikoulutettujen jääkärien lisäksi viestijoukoissa toimi jonkin verran myös muissa aselajeissa koulutettuja jääkäriupseereita ja vastaavasti joitakin viestikoulutettuja upseereita palveli muissa aselajeissa. Jääkäriupseerien rinnalle viestijoukkoihin alkoivat vähitellen tulla myös nuoret omassa Kadettikoulussa koulutetut upseerit, jotka perehtyivät tehtäviinsä pääasiassa jääkäreiden alaisina ja siirsivät jääkäreiden tietotaitoa ja perinteitä eteenpäin..

Viestijoukkojen ylimpänä esimiehenä toimi vuosina 1918-20 tiedonantojoukkojen komentaja, jossa tehtävässä toimi jääkärimajuri Eric Heimbürger. Vuodesta 1921 alkaen kaikki teknilliset joukot alistettiin yhteiseen johtoon ja teknillisten joukkojen komentajaksi määrättiin jääkärimajuri Unio Sarlin, joka oli pioneeriupseeri. Vuodesta 1927 alkaen virkanimike oli teknillisten joukkojen tarkastaja ja Sarlin toimi tehtävässä talvisotaan saakka. Viestialan asiantuntemusta teknillisen tarkastajan toimistossa edustivat vuosina 1928-30 maj Liesi ja vuosina 1934-38 evl Ekberg. Juuri ennen talvisodan puhkeamista viestiaselaji itsenäistyi ja sai oman johdon, kun everstiluutnantti Ekberg lokakuussa 1939 määrättiin puolustusvoimien ensimmäiseksi viestitarkastajaksi.

Jatkuu seuraavalle sivulle.

Jatkuu edelliseltä sivulta.

Aloitettiin viestitaktiikan ja koulutuksen kehittäminen

Viestijoukkojen ensimmäiset ohjesäännöt ja oppimateriaali olivat pääosin jääkäreiden käsialaa. Saksalaisia ohjesääntöjä ja opetusmateriaalia suomentamalla ja niitä Suomen oloihin soveltamalla syntyi jo Saksassa viisiosainen ”Suomalainen sotilaskäsikirja”, josta muodostui puolustusvoimien ensimmäinen ohjesääntö- ja opetusmateriaalikokoelma. Kirja valmistui ja painettiin Berliinissä vuonna 1917. Kirjassa käsitellään lyhyesti myös viestitoiminnan perusteita, jonka osan laati Gruppenführer Väinö Pasanen. Aikakauden terminologiasta kertoo luvun otsikko ”Koneellinen tiedonanto”.

Jääkäreiden johdolla käynnistyivät myös suomalaisen viestitaktiikan, viestiliikenteen ja aselajin koulutusmenetelmien kehitys. Jääkäriupseerit Ekberg, Liesi ja Sladey kirjoittivat viestijoukoille ensimmäisen, kaksiosaisen ”Puhelinpalveluohjesääntön” vuonna 1921. Pertamo kirjoitti vuonna 1924 kirjan ”Elektroniputki ja sen käyttö radiotekniikassa”. Ilmestyessään se lienee ollut eräs ensimmäisistä Suomessa julkaistuista alan teoksista. Unio Sarlin laati vuonna 1926 oppaan ”Ohjeita viestittämisestä” ja Peter Sladey sai samana vuonna valmiiksi oppikirjan ”Sähkö- ja puhe- linoppi viestijoukkoja varten”.

Näihin aikoihin sotilasterminologia alkoi vakiintua ja viesti-sana yleistyi käyttöön. Ensimmäinen ”Viestiliikenneohjesääntö” syntyi vuonna 1934 Mauno Liedén, Unio Sarlinin ja Kosti Pylkkäsen yhteistyönä. Pylkkänen laati ohjesääntöön kaikki viestisalaamiseen liittyneet kohdat saatuaan siihen koulutusta jo jääkärinä Saksassa. Näitä ensimmäisiä ohjesääntöjä ja oppaita täydensivät alan lehdistössä julkaistut lehtikirjoitukset, joita mm. Saarmaa, Ekberg ja Liesi kirjoittelivat 1920- ja 1930-luvuilla.

Monet viestialalla toimineet upseerit hankkivat jatko-opinnoilla li-

Radioasema neuvostovalmisteiseen kuorma-autoon asennettuna 1970-luvulla.

säpätevyyttä tehtäviään varten. Mm. Pertamo suoritti diplomi-insinöörin tutkinnon Karlsruhen teknillisessä korkeakoulussa vuonna 1923 ja Saarmaa ja Tenhunen radioinsinöörin tutkinnon Köthenin teknillisessä oppilaitoksessa vuonna 1924. Näillä opinnoilla oli huomattava merkitys erityisesti radioalan kehitykseen puolustusvoimissa ja koko Suomessa.

Monet saivat lisäkoulutusta Sotateknillisen Koulun kursseilla ja korkeimman sotilaskoulutuksen hankkivat Sotakorkeakoulussa Leo Ekberg, Lars Schalin ja Frans Wahlbeck.

Ministeriön sähkölaboratorio valmisti kenttäradioita

Insinööriopintojensa jälkeen Pertamo toimi lyhyen aikaa radioupseerina

Suojeluskuntien yliesikunnassa ja Puolustusministeriön insinööriosastossa. Vuosina 1926-41 hän toimi Puolustusministeriön sähkölaboratorion johtajana. Laboratoriosta kehittyi vähitellen teollisuuslaitos, joka mm. kehitti ja valmisti suurimman osan puolustusvoimien kenttäradiokalustosta ennen viime sotia.

Tenhunen toimi Vapaussodan jälkeen ensin opetusupseerina ja Kipinälenätinkoulun johtajana ja valmistuttuaan insinööriksi Radiopataljoonan teknillisen toimiston päällikkönä. Vuodesta 1927 hän toimi Puolustusministeriön sähkölaboratorion työpajan päällikkönä ja insinöörinä aina vuoteen 1945 saakka. Saarmaa oli radiojoukkojen komentajana keskeisessä asemassa maamme sotilas- ja siviiliradiotoi-

minnan kehittäjänä. Hänen joukko-osastonsa hoidossa olivat vuoteen 1925 saakka lähes kaikki maamme kiinteät radioasemat ja joukon henkilökunta osallistui monin tavoin niin radioamatööritoiminnan kuin yleisradiotoiminnankin alkuvaiheisiin maassamme

1930-luvun kuluessa puolustusvoimien sekä posti- ja lennätinlaitoksen väliset yhteydet tiivistyivät valtakunnan puhelinverkon kehittämisessä. Tämän johdosta yleisesikunnan ja posti- ja lennätinhallituksen välille asetettiin vuonna 1933 yhteysupseeri

Sotien ajan viestijohto jääkäreiden käsissä

Kun talvisodan joukkoja ryhdyttiin perustamaan syksyllä 1939, suurin osa viestiaselajin ylimmistä johtotehtävistä miehitettiin jääkäreillä. Päämajan viestikomentajaksi määrättiin evl Leo Ekberg ja Päämajan viestitoimiston päälliköksi evl Mauno Liesi.

Lyhyeksi jääneen välirauhan aikana eversti Ekberg toimi edelleen Pääesikunnan viestikomentajana. Muiden jääkäriupseerien tehtävät vaihtuivat usein. Eversti Saarmaa oli ensin maavoimien esikunnan viestikomentaja, sitten Pääesikunnan erikoistehtävissä hankintoja valmistelemassa ja keväällä 1941 perustamansa Viestikoulun johtajana. Eversti Heimbürger oli II AKE:n viestikomentaja, eversti Liesi III AK:n viestikomentaja ja samalla VP 16:n komentaja, majuri Torniainen VP 2:n ja VP 1:n komentaja, majuri Seperi VP 9:n komentaja ja majuri Salmikari VP 3:n komentaja.

Samat edellä luetellut jääkäriupseerit olivat vastuullisissa johtotehtävissä myös jatkosodan aikana. Eversti Ekberg jatkoi Päämajan viestikomentajana Mikkeliissä ja hänet ylennettiin ensimmäisenä viestiupseerina kenraalimajuriksi 4.6.1944.

Jatkosodan päättyttyä syksyllä 1944 puolustusvoimien palvelukseen jäivät viestijääkäreistä enää kenraalimajuri Ekberg, everstit Liesi, Saarmaa, Heimbürger ja Pertamo sekä everstiluut-

Viestimiehen rooleihin kuului myös tolppa-apinana toiminen.

nantti Torniainen. Kenrm Ekberg toimi puolustusvoimien viestitoiminnan johdossa aina vuoteen 1954 saakka, ensin Puolustusvoimien Pääesikunnan viestikomentajana vuoteen 1952 ja sen jälkeen tittelillä Pääesikunnan viestipäällikkö.

Eversti Liesi määrättiin uudelleen perustetun Viestirykmentin komentajaksi 4.12.1944 alkaen ja hän toimi tehtävässä myös vuoteen 1954 saakka.

Eversti Saarmaa määrättiin sodan jälkeen Armeijakunnan esikunnan eli käytännössä maavoimien esikunnan viestikomentajaksi Lahteen. Hän erosi puolustusvoimien palveluksesta vuonna 1947.

Eversti Pertamo oli sotien jälkeen Valtion Sähköpajan toimitusjohtajana vuodet 1945-49 ja sen jälkeen Puolustuslaitoksen Santahaminan tehtaan toimitusjohtajana. Eversti Heimbürger oli Puolustusvoimien Pääesikun-

nan sotasaalistomiston päällikkönä vuosina 1945-47.

Monet jääkäriupseerit vaikuttivat vielä sodan jälkeenkin viestiaselajin henkeen ja perinteisiin. Useat heistä olivat Viestiupseeriyhdistyksen edeltäjän, Viestiupseerikerhon perustajajäseniä. He vaikuttivat Eversti A. R. Saarmaan säätion ja Viestisäätion perustamiseen ja olivat käynnistämässä viestiaselajin historian kirjoittamista ja viestimuseon perustamista. He edistivät myös Viestikillan perustamista ja jääkärieversti Saarmaa valittiin Viestikilta ry:n ensimmäiseksi puheenjohtajaksi vuonna 1963. Vaikka jääkärit ovat jo vuosikymmeniä sitten poistuneet keskuudestamme, heidän vaikutuksensa näkyy edelleen monin tavoin myös viestiaselajin toiminnassa ja perinteissä.

TEKSTI: Seppo Uro

Mannerheimin kaksi päiväkäskyä jääkäreille

Mannerheim kohdisti jääkäreille 1918 kaksi päiväkäskyä. Päiväkäskyssään 16/8.3.1918 hän toivotti jääkärit tervetulleiksi Suomeen. Päiväkäsky 29/23.3. 1918 hän oikeutti jääkärit lisäämään sotilasarvonsa eteen liitteen jääkäri.

Päiväkäsky 16

Helmikuun 25. päivänä astui maihin joukko suomalaisia miehiä, jotka ”27 jääkäripataljoonan” nimellä olivat ottaneet osaa maailmansotaan Saksan puolella.

Taisteltuaan lähes kolmen vuoden ajan vieraalla maalla Suomen asian edestä, on joukko nyt palannut hetkenä, jolloin isänmaa kipeimmin tarvitsee sodan ankarassa koulussa karaistuneita poikiaan. Jääkäreitä odottaa nyt korkea, suuri tehtävä: muodostaa ydin sille armeijalle, joka on pelastava maan anarkiasta ja perikadosta. Vakuutettuna siitä, että tämä korkea päämäärä meidän kaikkien yhdistetyillä voimilla saavutetaan, tervehdin minä jääkärit tervetulleiksi maahamme.

Mannerheim

Päiväkäsky 29

Hyvän hengen ylläpitämiseksi ja yhteistunteen vahvistamiseksi kaikkien niiden keskuudessa, jotka ovat palvelleet 2 Preussilaisessa jääkäripataljoonassa, oikeutan minä, Jääkäridivisioonan ehdotuksesta, kaikki sanotut henkilöt sotilaallisen arvonimityksen eteen liittämään sanan: Jääkäri – siis

Jääkärialiupseeri, Jääkärivääpeli, Jääkärivänrikki, Jääkäriluutnantti. Samalla kielletään kaikkia muita armeijassa palvelevia henkilöitä käyttämästä tai ottamasta käyttöön näitä arvonimityksiä.

Mannerheim

Raimo Berkan lähetti tekstit toimitukselle ja esitti niiden julkaisemista 100-vuotisjuhlinnan kunniaksi.

Urho Kekkonen jääkäriksi lähtö myöhästyi

Urho Kekkonen oli lähdössä jääkäriksi – liian myöhään

Urho Kekkonen oli lähdössä jääkäriksi loppuvuodesta 1917. Lupa oli saatu vanhemmilta, mutta sitten tuli jobinposti: Pataljoonaan ei enää oteta uusia miehiä.

Tarina kerrotaan Kekkonen omin sanoin tuoreessa kirjassa. (Juuso Salokoski. Koulupoikien vapausota; Yrjö Schildt ja Urho Kekkonen. Sysmän kirjakylä 2018. 327 sivua.)

Kun olin ollut niinkin paljon mukana jääkäri liikkeen vähäistä vähäisempänä kuriirina tai aatteellisena kannattajana, kasvoi minussa tunto, että minun piti liittyä siihen. Ikää tosin oli vähänlaisesti, (tuolloin 17 vuotta) mutta jos vastaanotettaisiin, olin valmis lähtemään. Syksyn (1917) aikana mielessäni kypsyi hiljalleen ajatus lähdöstä ”alaalle”, kuten jääkäripataljoonan nimi jokapäiväisessä kielenkäytössä kuului. Puhuin äidin ja isän kanssa aikeistani matkustaa Saksaan. Siinä kyllä riitti itkua ja aikaakin se otti, mutta muutamana iltana tämä kyneleinen asia sovittiin. Isältä sain matkaa varten viisisatasen.

Tärkeämpi ja hyödyllisempi kuin isän antama rahasumma oli minulle kuitenkin Elja Rihtniemen suositus. Se oli lyijykynällä kirjoitettu neljänne-sarkinkokoiselle paperille tekstinä ainoastaan sanat ”varma mies” ja allekirjoituksena Elja Rihtniemen nimi.

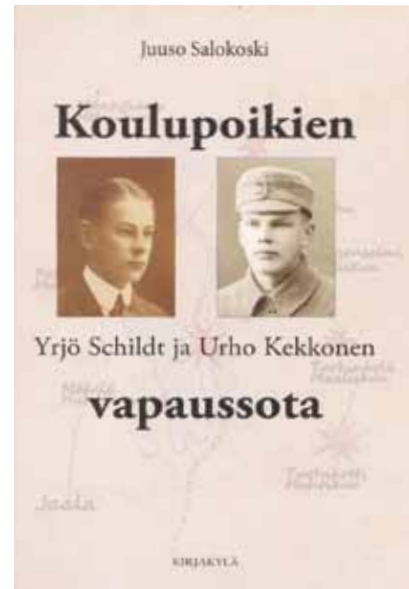

Urho Kekkonen osallistui kevättalven sotatoimiin Kajaanin sissien riveissä.

Säilytin suositusta lompakossani. Se oli aina mukana en tiedä mihin vaiheeseen saakka. Se oli arvokkain henkilöllisyystodistus, mitä saada voi.

Sitten päiväkirjamerkintöjä:

- 1.12. Tein päätökseni. Minä lähden.
- 5.12. Kävin Naulalassa. Aarnen kanssa tehtiin lähtösuunnitelmia. Lupa.
- 12.12. Isä antoi 500 mk
- 13.12. Homi toi tiedon Hgistä, että pääsee.
- 23.12. Sain kuulla, että perjantaina lähdetään.

Sitten Kajaaniin tuleekin jääkäri-värväri, mutta mukanaan tieto, että pataljoonaan ei oteta enää yhtään tarjokasta. Pettymykseni oli suuri, mutta asialle ei voi mitään.

Ystävällen Vookelle eli Eino Kemppaiselle kirjoittaa 23.1. Arvaat miten se sapetti. Koko tulomatkan kotiin (Strömbergilstä) kiroilin kuin hullu ja minua hävetti, sapetti ja suuttu, etten viitsinyt, ilennyt olla enää kaupungissa, vaan samassa valjastin poron ja ajoin Kuhmonniemeen.

TEKSTI: **Jukka Knuuti**

Hakaristin pitkä historia

Jo muinaisajoista lähtien käytössä

Hakaristi yhdistyy usein ihmisten mielissä natsi-Saksaan, Gestapoon ja Adolf Hitlerin hirmutekoihin. Mikko Uolan Ilmavoimien 100-vuotisjuhlavuodeksi ilmestynyt uutuusteos *Kotkanpojan lentoönlähtö, Suomen ilmavoimien varhaisvuodet 1918–1923* (Koala, s. 368) kertoo kuitenkin jotakin aivan muuta. Alun perin hakaristeilla ei ole mitään tekemistä Saksan kanssa, vaan se on jo viikinkiaikaista varhaisperua.

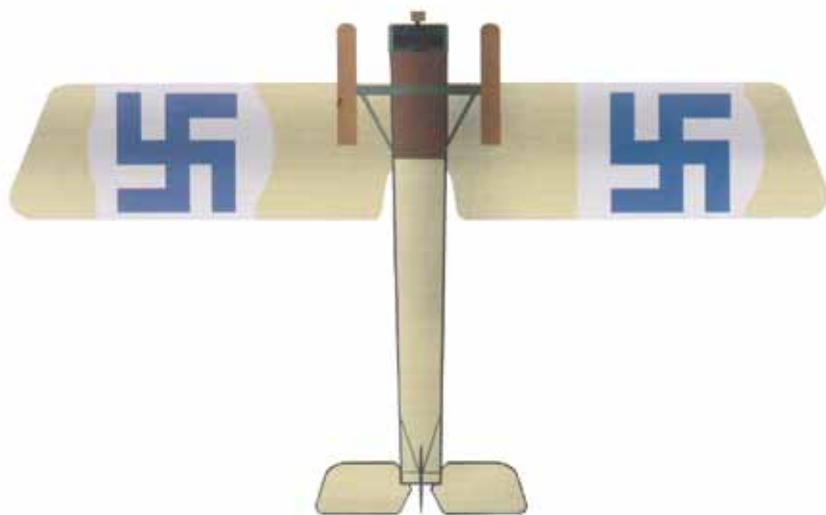
Tämän oli saanut selville tutkimusmatkailijana ja Suomen ystävänä tunnettu ruotsalainen kreivi Eric von Rosen. Hakaristisymbolin hän oli löytänyt tutkimustensa pohjalta vanhoista riimukivistä, joissa se oli yksi riimukivien symboleista.

– Rosen huomasi jo viikinkien käyttäneen symbolia koristeenaan. Rosen omaksui symbolin omaksi onnenmerkikseen ja aina kun hän teki tutkimusmatkojaan Etelä-Amerikkaan

ja Afrikkaan, hän merkitsi hakaristillä kaikki matkatavaransa.

Näin kreivi von Rosenin oli myös helppo tunnistaa, mitkä olivat hänen matkatavaroitaan. Merkinnot eivät rajoittuneet pelkästään matkatavaroihin, sillä Rosenin linna, joka oli Jugend-tyyliin sisustettu, vilisi hakaristejä.

Suomessa myös taiteilija Gallen-Kallela käytti hyvin paljon hakaristiä symbolinaan ja kun hän suunnitteli

Hakaristitunnukset oli maalattu koneen siipien alapintoihin.

vuonna 1918 suomalaisia kunniamerkkejä, niihin tuli myös hakaristisymboleja, kuten Vapaudenristiin.

– Suomen saadessa itsenäisyyden keväällä 1918 mietittiin minkälainen lippu Suomelle olisi hyvä, yhtenä ehdotuksena esiintyi hakaristilippu, ei nyt ihan samanlainen kuin Saksassa, mutta kuitenkin niin, että siinä lipussa olisi ollut iso hakaristi, mutta sitten siitä luovuttiin, Mikko Uola toteaa.

Hakaristit lahjoituskoneessa

Eric von Rosen tunnetaan kuitenkin parhaiten ehkä siitä, että hän lahjoitti Suomeen sen ensimmäisen lentokoneen. Vaikka von Rosen oli suosinut onnenmerkkeinään lähinnä vihreitä hakaristejä, lahjoituskoneen hakaristit maalattiin sinisiksi. Näin ilmeisesti siksi, että sinisen värin katsottiin sopivan lentokoneeseen parhaiten.

– Näin yhteisillä sovituilta merkeillä, hakaristeilla, tahdottiin tehdä selväksi suomalaisille vastaanottajille, että lentäjät olivat tulossa ystävinä, Uola toteaa.

Tämä ruotsalaiselta tyyppimerkinäلتään Thulin D oleva kone oli yksitaso, jossa siivet olivat koneen rungon yläpuolella, jotta tähytysnäkyvyys olisi mahdollisimman hyvä. Lahjoituksellaan von Rosen halusi tukea Suomea selviytymään vapaussodan tiimellyksessä.

Ruotsalainen luutnantti Nils Kindberg ohjasi lahjoituskoneen Suomeen ja se laskeutui meren jälle Vaasaan 6.3.2018 kreivi von Rosen kyydissään.

– Hän halusi olla itse luovuttamassa koneen suomalaisille sekä osoittaa näin myös luottavansa koneeseen, Uola kertoo.

Ensimmäiseksi komentajaksi nimetty Allan Hygerth teki hakaristisymbolin pohjalta ehdotuksen Suomen ilmavoimien tunnuksiksi, joka oli symmetrinen hakaristi. Sen hän piirsi ruutupaperille puuvärikynällä.

– Se oli sellainen alakoululaisen tasoa oleva piirros, mutta Hygerth itse siihen hyvin tyytyväinen. Sitten hän osoitti tämän ruutupaperiluonnoksen Suomen tasavallan joukkojen ylipäällikölle Mannerheimille.

Mukana seuranneessa kirjeessä Hygerth esitti, että hänen tunnuksensa hyväksyttäisiin tasavallan lentokoneitten tunnuksiksi muistaen myös

mainita, että hakaristi oli peräisin von Rosenin lahjoittamasta lentokoneesta. Mannerheim puolestaan kirjoitti piirroksen yläkulmaan, että ”Hyväksyn, Mannerheim”.

– Näin hakaristista tuli ilmavoimemme tunnus aina vuoteen 1945 saakka, jolloin siitä jouduttiin luopumaan, kun Neuvostoliiton valvontakomissio vaati, että hakaristi on poistettava ja vaihdettiin nykyiseen valko-sini-valkoiseen kansallisuustunnukseen, Uola toteaa.

TEKSTI: **Tarja Lappalainen**

Allan Hygerthin piirros Suomen lentojoukkojen tunnuksiksi. Vasemmassa yläkulmassa näkyy ylipäällikkö Mannerheimin hyväksyntä. Alkuperäinen piirros on Kansallisarkistossa.

Akseli Gallen-Kallelan suunnittelemassa Suomen lentomerkissä oli hakaristi hallitsevana kuviona.

Lähteet:

Mikko Uola. 2018. Kotkanpojan lentoonlähtö – Suomen ilmavoimien varhaisvuodet 1918-1923. Koala.

FM Ulla Moilanen, Turun yliopisto. 2017. Hakaristi-symbolin esihistoriaa. <https://kalmistopiiri.wordpress.com/2017/01/10/hakaristi-symbolin-esihistoriaa/>

”Suomen ilmailutarhan” ensimmäisen lentokoneen lahjoittaja kreivi Eric von Rosen. Mannerheim palkitsi hänet 2 luokan vapaudenristillä.

Yleismaailmallinen symboli

Itse asiassa hakaristi on hyvinkin vanhaa perua, niin vanhaa, ettei sen sitä varmuudella pysty ajoittamaan, koska se on otettu käyttöön. Se on myös yleismaailmallinen symboli, jota ovat käyttäneet eri kansanryhmät ja kulttuurit ainakin kivikaudelta lähtien. Vanhimmat symbolit on löydetty nykyisen Ukrainan alueelta.

Myös Skandinaviassa ja slaavilaisissa kulttuureissa hakaristi on ollut käytössä jo rautakaudelta. Hakaristiä muistuttavaa koriste-kuviointia on myös esiintynyt toisinaan Karjalan rautakautisten ja varhaiskeskiaikaisten esiliinujen pronssispiraalikuvioissa.

Onko hakaristin symbolin alun perin tarkoitettu kuvaamaan aurin-

koa, sillä näissä yhteyksissä ristin tai vutettujen päiden on nähty kuvaavan auringon kiertoa taivaalla. Onpa sitä käytetty keskiajalla symbolina myös kirkollisissa yhteyksissä.

Mikä hakaristissa kiehtoo niin, että symbolia on otettu käyttöön eri puolilla maailmaa toisistaan tietämättä jo varhaisista ajoista on oma arvoituksensa.

Punakapina oli 1900-luvun suurin virhearvio: Vankileirit ja uhriutuminen dominoivat yhä julkisuutta

”Kaikki ne tavoitteet, joita työväenliike ja punaisten Kansanvaltuuskunta ajoivat, olisi saavutettu ilman sotaa. Kunnallislait oli vahvistettu, kahdeksan tunnin työaikalaki oli hyväksytty, ja Svinhufvudin senaatti oli ennen punakapinaa antanut eduskunnalle esityksen torpparien itsenäistymisestä. Kapinaan ja sotaan lähdettiin täysin turhaan.” Näin kirjoitti Suomen historian professori (emeritus) Seikko Eskola artikkelissaan Kanava –lehden numerossa 2/2018.

Julkisuudessa on tänä vuonna dominoinut keskustelua ja kirjoittelua lähinnä punavankileirit ja melkein yksinomaan kapina-aikaisen, laillisen hallituksen syytely ja punaisten uhriutuminen. Tietty pohjantähteläisyys on yhä lähes ainoa näkökulma asiaan.

Näin halutaan nimenomaan unohtaa tieteen tai tietämättä se, kuka aloitti aseellisen kapinan. Jos ei olisi ryhdytty kapinaan, ei olisi tullut vankileirejäkään.

Kyse oli siis punakapinasta, joka kaikkien suomalaisten onneksi kilpistyi vallankumousyritykseksi senaatin, siis maan laillisen hallituksen joukkojen ansiosta. Näihin joukkoihin kuuluivat jääkärit, suojeluskuntalaiset sekä vuoden 1878 asevelvollisuuslain nojalla riviin kutsutut miehet.

Sdp:n radikaali vasemmistosiipi, tulevat kommunistit kaappasivat valtion Sdp:ssä ja ryhtyi vallankumousyritykseen, valtiopetokseen, kansanomaisesti punakapinaan. Suuriin valtiomiehiin kuuluva Väinö Tanner (sd) totesi ”kapinaan ryhtyvät tulisivat taistamaan niskansa ja sitä paitsi saatamaan työväenluokan turmioon”.

Poseeraavia punakaartilaisia ennen taistelujen alkua.

Historiaa ei pitäisi tarkastella kontrafaktisesti eli jossitellen. Silti voidaan sanoa aika täydellä varmuudella, että kapinan onnistuessa Suomesta olisi tullut osa Neuvosto-Venäjää.

Näin ovat arvioineet taannoin akateemikko Eino Jutikkala sekä mm. emeritusprofessorit Seikko Eskola, Viljo Rasila ja Esko Salminen sekä virassa olevat Turun yliopiston poliittisen historian professori Vesa Vares sekä dosentti Jari Ehrnrooth, samoin Mauno Koivisto. Rasila taisi ensimmäisenä muistuttaa, että Linnan Pohjantähti on romaani eikä historiategos. Professori Tuomo Polvinen totesi aikanaan, että Leninin juoni asiassa eli Suomen itsenäistyminen oli itse asiassa ”irtautumista myöhempää yhdistymistä varten Neuvosto-Venäjään”.

Vasta vapaussodalla itsenäisyys varmistui

Akateemikko Eino Jutikkala on korostanut sitä, että oikea itsenäisyyspäivämme olisikin 16. toukokuuta: punakapina oli kukistettu lopullisesti 16.5. 1918, jolloin Helsingissä

pidettiin voitonparaati! Sitä askelta, joka tämän turvasi eli siirtymisen itsenäisyysjulistuksesta sen raskaasti varmistettuun vakiintumiseen, hän kutsuu nimenomaan Vapaussodaksi!

Suomen kansalle punakapina merkitsi henkisesti, inhimillisesti ja taloudellisesti valtavaa menetystä: uhreja Suomessa vajaat 37 000 ja Venäjällä vielä ainakin 11 341 Stalinin teloitattamaa, Neuvostoliittoon paennutta suomalaista punakaartilasta. Venäjälle paennut kansanvaltuuskunnan puheenjohtaja Kullervo Manner kuoli leiriolosuhteissa kuten muutkin hänen lähimiehensä Otto Ville Kuusista lukuun ottamatta.

Aseettomien senaatin joukkojen soturien teloitukset aloitti tammi-kuun lopussa punakaartijoukko Kangasalan Suinulassa surmaten 17 aseetonta nuorukaista ja haavoittaen 26 nuorta. Monta muuta teloitusoperaatiota sattui samoihin aikoihin eri puolilla maata. Akatemiaprofessori Heikki Ylikangas toteaa kirjassaan ”Tie Tampereelle”, että tämä loi alun perin vaarallisen ilmapiirin taisteluun

Punaisen puolen väkeä teloitettiin kapinan jälkeen monin verroin enemmän kuin vastapuolella, 7 370, senaatin puolella 1 424. Nyt ajatellen vankileirit olivat väärä ratkaisu. Leireillä suurimman uhriluvun aiheuttivat sikainfluenssaakin pahempi espanjantauti ja nälkä.

Punakaarti hallitsi Suomen eteläosaa karkeasti Porin – Viipurin linjan alapuolella. Senaatin joukoilla ei ollut siis suinkaan tarkoitus sotia omaa kansaansa vastaan, vaan ajaa maasta pois venäläiset joukot, joita oli vielä tammikuussa arviolta 75 000 miestä.

Venäjähän pelkäsi saksalaisten maihinnousua.

Lenin aseisti Suomen punaisia junakuljetuksin. Osa täällä olevista venäläisistäkin auttoi punaisia luovuttamalla heille aseita ja jakamalla sotilasoppia. Suomessa olevan Venäjän 42. armeijakunnan eversti Mihail Svetshnikov julisti Suomelle sodan helmikuussa 1918. Hän toimitti punakaartille venäläisiä joukkoja ja aseita toimien itse jonkin aikaa punakaartin pohjoisimman rintaman komentajana Tampereella.

Suomettumisen takia Venäjän osuudesta vapaussotaan ei ole aiemmin juuri uskallettu puhua. Kekkonen tuomitsi Neuvostoliiton kritiikin "neulanpistopolitiikaksi".

Kansanvaltamme kesti: Sdp sai itsenäisen Suomen ensimmäisissä eduskuntavaaleissa 1919 peräti 80 paikkaa. Väinö Wuolijoki (sd) toimi kansanedustajana 1919 – 1926 ja eduskunnan puhemiehenä 1921 – 1923. Väinö Tanner muodosti puh-

Tampere on vallattu. Vangittuja punakaartilaisia Keskustorilla.

taasti sosiaalidemokraattisen vähemmistöhallituksen 1926.

Professori Esko Salminen toteaa kirjassaan "Päättymätön sota 1918", että Väinö Linnan Pohjantähti-trilogiasta (1959 – 1962) lähtien kuva kapinasta on ollut punertava. Ehrnrooth on todennut, että "liberaaliin yksilön vapauteen ja vastuuseen nojaava ajatussuunta ei enää koe tarpeelliseksi lepytellä sosialisteja kantamalla syyllisyyttä punakapinan ja neuvostovallan uhan torjumisesta siinä kevään 1918 sodassa, mitä suomettuneen 1970-luvun pakkokonsensuksen

vaalijat yhä yrittävät estää kutsumasta vapaussodaksi".

Lasse Lehtisen (sd) ja Risto Volasen (kesk) tuoreessa kirjassa "Kuinka vallankumous levisi Suomeen 1918" todetaan, että Linna antaa harhaanjohtavan kuvan punakapinan syistä ja vallankumouspäätöksestä eli se on tältä osin lumetarina.

"Totuudella on tapana ylösnousta – ennemmin tai myöhemmin", sanoi yksi maailman suurimmista kirjailijoista F.M. Dostojevski!

TEKSTI: **Kari Nummila**

MAANPUOLUSTUKSEN KANNATUSSÄÄTIÖ

julistaa haettavaksi **apurahoja**

Puolustusvoimissa tapahtuvaan koulutukseen ja liikuntakasvatukseen, maanpuolustusta edistävään valistus- ja tutkimustyöhön sekä yleistä kansalaiskuntoa kehittävään toimintaan.

- Haku tapahtuu sähköisen järjestelmä kautta säätiön kotisivulta: www.mpks.fi
- Hakuaika päättyy vuosittain 15.4. ja 15.10.

LISÄTIETOJA

www.mpks.fi

säätiön asiamies
Kristiina Olsson
puh. 0295 140 220
kristiina.olsson@defmin.fi

Maanpuolustukser
kannatussäätiö

Schmardenin taistelun juhluomat

Tasan 100 vuotta sitten 24.7.1918 vietettiin pioneeriaselajin piirissä ensimmäisen kerran Schmardenin taistelun vuosipäivää. Näin oli määrännyt Pioniirikoulutuspataljoonan komentaja jääkärimajuri Knut Solin. Pataljoona oli tuolloin Hämeenlinnassa majoitettuna hajalleen muihin kuin kasarmirakennuksiin. Esikunta oli Raatihuoneenkadulla Skogsterin talossa.

Mitä 100 vuotta sitten syötiin ja/tai juotiin, ei ole tiedossani. Aselajin vuosipäiväksi vahvistettiin myöhemmin 25.7. (Jaakon päivä). Taisteluhan käytiin pääosin 25. päivän puolella. H-hetki oli klo 00:00.

Taistelun varsinaisen kulun varmaan tunnette ja jos ette tunne, se löytyy kirjoista. Kaikki päivät olivat kuumia ja jo marssi taistelupaikalle otti lujille. Lämmintä kerrotaan olleen iltapäivisin lähelle 40 astetta. Aamulla 25.7. klo 08:00 todettiin tappiot: yksi jääkäri oli kaatunut (jääk Paavo Heikki Kinnunen), yksi kadonnut (jääk Matti Jaakko Fält, löytyi, myöh. mutta kuoli haavoihinsa) ja 12 oli haavoittunut.

Loppupäivä ja seuraavakin päivä meni levätessä ja varusteita korjattaessa. Lauantaina 27.7. kenr. Wynecken kävi tervehtimässä pioneereja ja paikalla ollut saksalainen eversti tarjosi ruuan kanssa keittoastiallinen (pakillinen) olutta aina neljää jääkäriä kohti. Keittoastia, saksalainen tuolloinen pakki oli hieman suurempi kuin meidän kaikkien tuntema saksalainen m.31 ja suomalainen pakki (1,7 l.). Vanha saksalainen pakki veti

Viitoitusta Schmardenin tiellä.

2,5 litraa, joten olutta oli jokaiselle noin puoli tuoppia eli kuusi desilitraa. Kansi (juoma-astia) oli likipitään samansuuruinen kuin nykyisinkin - 0,7 litraa. Vielä samana päivänä pioneerit jatkoivat Mitauhun, Gallingiin ja Sihlee, jossa majuri Bayer tervehti pioneereja ja hän tarjosi jokaiselle pioneerille vielä juoma-asiallisen (pakinkannellisen) rommitotia. Mitä se tarkalleen oli, sitä eivät minun tiedossani olevat asiakirjat kerro, mutta tapaus hämmästytti erityisesti saksalaisia upseereita, kun kaikki tiesivät, että maj Bayer ei itse käyttänyt alkoholia ollenkaan: hän oli absolutisti (esimerkki saksalaisille partiolaisille, olihan hän Saksan partioliikkeen johtaja – Reichfeldmeister).

Kun näin helteellä on huolehdittava nestetasapainon säilyttämisestä, voimme edellä kertomaani viitaten aloittaa tämän vuotisen Schmardenin päivän viettämisen jo tänään Koljonvirran marssia kuunnellen ja siinä ohessa nauttia puoli tuoppia (noin pintti) Sandelsia (tai muutakin mallasjuomaa). Huomenna on taas on varsinainen taistelun ja pioneeriaselajin vuosipäivä ja sitä viettänemme asiaan kuuluvalla hartaudella. Sen jälkeenkin voimme muistaa ainakin kaksi päivää jääkäripioneereja, kukin tavallamme, kun ei täällä Keski-Suomessa päivää muuten enää vietetä.

TEKSTI: **Martti Porvali**

Helsinki-Uusimaa -osaston toimintasuunnitelma- ja vaalikokous

Helsinki-Uusimaa -osaston toimintasuunnitelma- ja vaalikokous pidetään **8.11.2018** Töölöntorinkatu 2B:n (ent. Suojeluskuntatalo) auditoriossa klo 17.30 alkaen.

Asialistalla ovat sääntöjen määrämät asiat. Kokousesitelmän pitää perinneyhdistyksen hallituksen ja osaston johtokunnan jäsen Helena Miettinen isoisänsä kokemuksista kummuten teemalla "Jääkärit itsenäisen Suomen rakentajina, case Merivartiolaitos".

Osasto tarjoaa kahvit, jonka vuoksi toivotaan etukäteisilmoittautumiset: pekka.sillanpaa@gmail.com tai 050 332 1991.

Tervetuloa toimintasuunnitelma- ja vaalikokoukseen!

Johtokunta

SUOMEN JÄÄKÄRIMUSEO

KAUHAVA

"Me jääkärit uskoimme yhä."

Tervetuloa perehtymään jääkärihistoriaan jääkäreiden omassa museossa!

Suomen jääkärimuseo
Jääkärintie 80, 62420 Korttejärvi, puh. 040 148 4420.
Lisätietoa www.kauhava.fi/jaakarimuseo

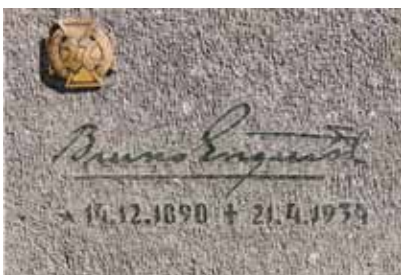
Vänrikki Nikke Päämi,
kuva: Härmä-Seura ry

Instagram ja WhatsApp

Jääkärikansliassa on otettu käyttöön Instagram-palvelu, johon lisätään kuvia 100 vuoden takaa sekä nykypäivästä ja WhatsApp-sovelluksen helpottamaan yhteydenottoja kansliaan.

Hautamerkki Enqvistin haudalle

Lohjan reserviupseerikerho on kiinnittänyt hautamerkin jääkäri Bruno Enqvistin hautakiveen. Hauta sijaitsee Lohjan Pyhän Laurin kirkon hautuumaalla.

Näyttely ”Suomen jääkärit Latviassa” esillä Kauhavalla

Kauhavan puukko- ja tekstiilimuseossa, joka toimii kaupunginkirjaston kanssa yhteisissä tiloissa, on kesän ajan esillä näyttely ”Suomen jääkärit Latviassa”.

Näyttelyn on laatinut Latvian kansallisarkisto ja se on toteutettu yhteistyössä Suomen kansallisarkiston ja Jääkäripataljoona 27:n Perinneyhdistyksen sekä Suomen jääkärimuseon kanssa.

Näyttely on kiertänyt eri kohteissa ja ensiksi se oli esillä Latvian Liepajassa järjestetyssä jääkärien sotilasvalan 100-vuotismuistojuhllisuuksien kunniaksi.

Osa näyttelystä on ollut esillä myös Tallinnan yliopistolla, josta se siirtyi Kauhavalle ja on esillä 28.9.2018 saakka.

Latvian Suomen -suurlähettiläs Ugis Bambe puhui näyttelyn avauksessa tuoden samalla Latvian tasavallan tervehdyksen.

Kun puukkomuseossa ollaan, niin esillä on myös perinteisen ”käsityökalan” juhlamalli.

27 näyttelyseinäkettä kertoo kuvien, karttojen ja tekstien avulla jääkäriemme elosta ja olostani eri vaiheissa.

Näyttelyn avaustilaisuudessa 12.6. puhuivat Kauhavan kaupunginjohtaja Markku Lumio ja JP 27:n Perinneyhdistyksen puheenjohtaja Pertti Laatikainen sekä Latvian Suomen-suurlähettiläs Ugis Bambe.

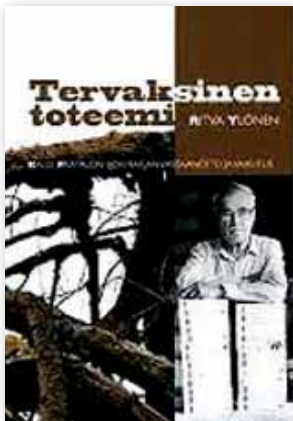
KUVAT JA TEKSTI: **Raimo Latvala**

Näyttelyn avauksessa Kauhavan kaupungin tervehdyksen esitti kaupunginjohtaja Markku Lumio (vasemmalla) ja JP 27:n Perinneyhdistyksen taholta puheenjohtaja Pertti Laatikainen sekä Latvian tasavallan puolesta suurlähettiläs Ugis Bambe.

Kirjallisuutta

Sotasukupolven pikkutarkka kuvaaja

Tervaksinen toteemi

Kalle Päätalon liijoki-sarjan vastaanotto ja vaikutus

Ritva Ylönen

467 sivua, Tampere University Press 2013

Tervaksinen toteemi on Kalle Päätalon tuotannosta tehty väitöskirja. Päätalo oli kaikkia käsityksiä ja todennäköisyyksiä uhmaten 1970–1990 -lukujen suosituimpia kirjailijoitamme. Vuositaitainen Päätalon kirja oli monelle sodan tai ns. suuren muuton kokeneen ikäpolven edustajalle lähes ainoa luettu kaunokirjallinen teos vuoden aikana. Päätaloa voidaan pitää kaunokirjailijana, vaikka moni luki hänen kirjojaan elämäkertana.

Sotakokemukset yhdistivät Päätaloa ja lukijoita. Harva oli suuri sotasankari, mutta täytti tehtävänsä enemmän tai vähemmän tunnollisesti. Päätalo kuvaa kirjoissaan kotirintaman tunteja paremmin kuin monet muut sotakirjailijat. Talousaliupseeri Kalle Päätalo haavoitui pahasti jatkosodan alkuvaiheessa ja vietti paljon aikaa toipilaana muualla kuin rintamalla.

Sodanjälkeinen maassamuutto oli myös yhteinen kokemus, joka yhdisti. Kalle Päätalo myös itse raivasi tiensä menestykseen sodan jälkeen aloittaen lähes tyhjin käsin, kuten moni muukin. Lukijoilla oli lopputulos selvillä ja liijoki-sarjan kautta heille selvisi, miten kovien kokemusten kautta tie menestykseen aukesi. Tämä osoitti menestyksen olevan kovassa työnteossa.

Päätalon teokset voidaan nähdä myös vastapainona poliittisävyiselle tendensikirjallisuudelle, osana perinteisten arvojen paluuna. Pääkaupungin kulttuuri-intellektuellit eivät määränneet, mitä muualla Suomessa luetaan.

Arvostelijoiden asenne Päätaloa kohtaan alkoi muuttua, kun suosio säilyi vuosikymmenestä toiseen, painosten ollessa parhaimmillaan yli 100 000.

Pasi Pulju

Hyvä Jääkärit –näyttelyn teoslainaja,

Pohjanmaan museossa 27.5.2018 päättynyt Jääkärit –näyttely oli menestys. Näyttely houkutteli museoon yhteensä 16 366 kävijää, mikä oli Pohjanmaan museon näyttelyiden uusi kävijäennätys. Näyttely kertoi jääkäriliikkeen historiasta erityisesti Vaasan ja Pohjanmaan näkökulmasta ja se oli osa Suomi100-juhlavuoden ohjelmistoa. Näyttelyn käsikirjoittaja oli FT Seija-Leena Nevala, näyttelyarkkitehtuurin suunnitteli lavastaja, visuaalinen suunnittelija Päivi Kettunen ja projektin vastuuhenkilönä toimi näyttelypäälikkö Riina Peltonen. Näyttelyjulkaisun *Jääkärit – Viisi kertomusta* piirsi ja käsikirjoitti sarjakuvataiteilija Mika Lietzén.

Näyttelyssä esiteltiin jääkäriliikkeen koko tarina sen taustasta nykyhetken merkitykseen saakka. Esillä oli autenttista ajan esineistöä, valokuvaa ja muuta arkistomateriaalia sekä taideteoksia. Näyttelyn yhteydessä järjestettiin jääkärien historiaa eri näkökulmista tarkasteleva luentosarja. Koululaiset tutustuivat jääkäreihin omilla kierroksillaan, joilla kukin sai eläytyä ajan tapahtumiin todellisen tai fiktiivisen roolihahmon kautta.

Kävijät antoivat näyttelystä runsaasti palautetta, joista tässä muutama esimerkki:

- Näyttelyn ripustus on upea, kuin astuisi toiseen maailmaan ja aikaan.
- Visuaalisesti vaikuttava!
- Ammattilaisten rakentama.
- Selkeä! Paljon asiaa, muttei liikaa pelkkää tekstiä.
- Hyvä näyttelykäsikirjoitus.
- Tunteita herättävä!
- Historia heräsi eloon ja ymmärrys itsenäistymisen ajasta avautui selvemmin.
- Arilyn –sovellus kiva lisä!
- Näyttelyn puolueettomuus on positiivinen asia "valkoisessa Vaasassa".

Sydämelliset kiitokset omistamanne teosten ja materiaalin lainaamisesta Jääkärit-näyttelyyn. Lainajien ansioista näyttelystä tuli monipuolinen ja sisällöllisesti merkittävä kokonaisuus, joka kiinnosti kaikenikäisiä museovieraita. Toivottavasti yhteistyömme saa jatkoa myös tulevissa näyttelyissä.

Ystävällisin terveisin,

Auli Jämsänen

vt. museotoimenjohtaja
Vaasan kaupungin museot

Jos haluat hauskaa lukemista

Kesän mittaan tuli luettua hyvin erilaista aika vaativaa kirjallisuutta, kuten Hedrick Smith "Who stole the American Dream" (400 sivua) sekä Volter Kilven "Alastalon salissa" (830 sivua). Niiden lomaan piti saada jotain kevennystä. Siihen on mitä sopivinta Jukka Parkkarin kirjat. Niistä sattui olemaan käsillä kaksi: tänä vuonna julkaistu "Saippukauppias" ja viimevuotinen "Salpalinjan sankarit".

Parkkarin kirjat ovat veijariromaaneneja vakoilusta. Kirjan sankarit ovat aina samoja. pääesikunnan tutkintaosaston päällikkö ja hänen henkilökuntansa. Heillä on runsaasti töitä, sillä kuten tunnettua, Helsinki on eräänlainen vakoilukeskus, jossa aktiivisia niin venäläiset, amerikkalaiset kuin britit ja niin edelleen.

Eri maiden vakoilijat ryhtyvät Suomessa jos jonkinlaisiin operaatioihin, joille yhteistä on se, että ne ovat naurettavia jo lähtökohdistaan tuloksista puhumattakaan. Vaikka kirjojen tarinat ovat pelkkää parodiaa, kaikki yksityiskohdat ovat tarkasti paikallaan. Parkkari tuntee paitsi Suomen myös muiden maiden sotavoimien kaluston jokaisen pultin ja mutterin tarkkuudella. Sama koskee historiaa.

Parkkari on entinen Kansan uutisten päätoimittaja. Tiedotusalan kertausharjoitusten kautta pääsi hyviin väleihin sotaväen kanssa. Jopa niin hyviin, että hänelle on myönnetty sotilasansiomitali ja jopa neljännen luokan Vapaudenristi.

Tuoreimmassa kirjassa Saippukauppias brittien naispuolinen lähetystövirkaileija ryhtyy urkkimaan tietoja uudesta suomalaisesta meri-

miinasta. Tietysti hän joutuu kiinni, mutta hänet pelastaa tutkintaosaston päällikkö eversti. Everstin esikuvana on nyt jo pitkään eläkkeellä ollut Erkki Laukkanen, joka oli ja on Parkkarin kavereita. "Salpalinjan sankareissa" taas sekoilevat amerikkalaiset, jotka lähettävät CIA:n kakkosmiehen tutkimaan Salpalinjan tämänhetkistä kuntoa. Venäläiset yrittävät kaapata miehen, joten tarina on pakostikin värikäs. Kirjan lukelämykseen antoi oman lisänsä se, että olin samaan aikaan liikkeellä Salpalinjan maiseissa.

Parkkari on käsittämättömän tuoteliias. Hänen ensimmäinen vakoilukirjansa "Suoraan hevosen suusta" ilmestyi 2010. Kirja osoitti minulle Parkkarin tiedonhankinnan tehokkuuden. Minulla oli aikanaan vapaa-ajan mökki Itä-Villingin linnakesaarella. Vein kaimani ja entisen toimittajakollegani mökille saunomaan. Katselimme saaren nähtävyydet, kuten tykit mutta myös saarella olleen Venäjän sotilasasiamiesten saunan. "Suoraan hevosen suusta" kertoi venäläisten vakoiluyrityksistä ja siinä yhteydessä esitettiin myös hyvin tarkat tiedot heidän Itä-Villingin saunomisistaan.

Parkkari on kirjoittanut kaikkiaan 12 veijariromaania. Kustantajana nimi Arktinen banaani paljastanee, etteivät he myy raskasta proosaa. Johtuneeko kirjojen tiheästä ilmentymisfrekvenssistä, niitä löytyy aina hyvin edulliseen hintaan ABC-huoltamoiden yhteydessä olevasta Kirjapörssistä. Seuravan kerran tankatessa kannattaa napata mukaan joku niistä.

TEKSTI: **Jukka Knuuti**

Jukka Parkkari.

Saippukauppias.

Salpalinjan sankarit.

Suomen sotilaspapisto 100 vuotta

Itsenäisen Suomen kirkollinen
työ vuosina 1918 – 2018

Juha Poteri

330 sivua, Puolustusvoimat 2018

Itsenäisen Suomen armeijan sielunhoito ja sotilaspappien toiminta alkoi heti alkuvuonna 1918. Virallisesti sotilaspapiston toiminta katsotaan alkaneeksi 31.3.1918, kun Vilppulan kirkkoherra Hjalmar Svanberg esitteli kenraali Mannerheimille suunnitelman kenttäpappien tehtävistä ja organisaatiosta. Mannerheim hyväksyi suunnitelman ja nimitti Svanbergin sotajoukkojen esipaimeneksi. Kenttäpappien tehtäviksi määrättiin jumalanpalvelusten ja hartauksien pitämisen lisäksi antaa haavoittuneille tarpeellista sielunhoitoa ja välittää kirjeenvaihtoa sairaitten sotilaiden kotien kanssa. Sotilaspapit jäivät kuitenkin kesällä 1918 vaille selkeää asemaa kuten esim. sotilaslääkärit.

Vapaussodan aikana syntynyt sankarihautausperinne antoi perustan haudata talvisodassa kaatuneet kotiseurakunnan hautausmaahan. Vastuu kaatuneiden huollosta lankesi sotilaspapeille. Armeijakuntiin ja yhtymiin perustettiin kaatuneiden evakuoitokeskukset, joiden päällikkönä toimi sotilaspastori. Sotilaspastorin tehtäviin kuului myös ilmoittaa tiedot kaatuneista kotijoukkojen rovastintoihimistoon, josta tieto meni edelleen kotiseurakuntiin. Näin

vahvistettiin suomalainen käytäntö, jonka mukaan vain poikkeustapauksessa kaatuneet haudataan kentälle.

Sotilaspappien asema herätti jatkuvasti keskustelua. Merkittävä muutos tapahtui, kun heti jatkosodan alussa 11.7.1941 Tasavallan presidentti Risto Ryti myönsi sotarovasti Johannes Björklundille kenttäpiispan nimen ja arvon. Kirkolliskokouksessa käydyin värikkään keskustelun jälkeen päätettiin ottaa kenttäpiispan nimike kirkkolakiin. Kenttäpiispasta tuli samalla kirkolliskokouksen ja piispainkokouksen jäsen.

Sotilaspappien tehtäviä täsmennettiin jatkosodan aikana. Sotilaspappien ohjekirja jakoi pappien työn hengelliseen työhön, valistustyöhön, sotilaskoti- ja kanttiinitoimintaan sekä kaatuneiden huoltoon. Hengelliseen työhön kuului sananjulistus, kristillinen opetustoimi, kirjallisuuden ja lehtien levittäminen, yksityinen sielunhoito, kiertue- ja radiotoiminta sekä yhteyksien ylläpitäminen miesten kotiseutuun. Työ oli moninaista ja sotilaspappien tehtäviä pidettiin tärkeinä.

Jatkosodan aikana sotilaspappien määrä oli enimmillään noin 500, joka oli kolmannes koko maan papistosta. Sodan jälkeen sotilaspappien virkoja oli yhteensä vain 30. Lisäksi oli 24 palkkiotoimista sotilaspappia. Vaihtuvuus oli suurta. Kenttäpiispa Laitisen kaudella alkoi rauhanturvatoiminta. Ensimmäinen sotilaspappi toimi Suezilla 1957. Varusmiespappien koulutus aloitettiin samana vuonna. Laitisen johdolla aloitettiin myös reservin sotilaspappien kertausharjoitukset.

Laitisen jälkeen kenttäpiispoina toimivat Viljo Remes, Jorma Laulaja, Hannu Niskanen ja vuodesta 2013 lähtien Pekka Särkiö. Kaikki sodan jälkeiset kenttäpiispat ovat tulleet virkaan siviilitehtävistä. Kaikki ovat kuitenkin olleet reservin upseereita Remestä lukuun ottamatta. Kirkollisen työn muodot muuttuivat aikaa vastaaviksi. Sotilaspapin yhteistyökumppaneita olivat komentajien ja kouluttajien lisäksi lääkintähenkilökunta, sosiaalikirjasto-rit, varusmiestoimikunnat ja sotilaskoti-

sisaret. Oppitunneilla käsiteltiin ihmisenä kasvamista, perhettä, ihmissuhteita, alaisten kohtelua ja maanpuolustuksen eettisiä kysymyksiä. Kirkollinen työ oli evankelis-luterilaisen ja ortodoksisen kirkon työtä puolustusvoimissa.

Hannu Niskasen aloittaessa kenttäpiispana 1995 meneillään oli prosessi, jonka tavoitteena oli siirtää erikoisupseereita puolustusvoimien siviilivirkoihin. Vaikka sotilaspapeissa oli niitä, joiden mielestä siviilivirassa oli etunsa, pääosa piti selvänä, että sotilaspappien asema olisi heikentynyt. Lopulta päätökseksi tuli, että sotilaspapit jatkoivat sotilasvirassa toisin kuin esim. eläinlääkärit ja hammaslääkärit. Niskasen kaudella kansainvälisyys lisääntyi voimakkaasti. Kenttäpiispa ja muutkin sotilaspapit osallistuivat moniin kansainvälisiin kokouksiin. Kenttäpiispa oli enenevässä määrin mukana kirkollisessa ja yhteiskunnallisessa toiminnassa myös puolustusvoimien ulkopuolella.

Yhteiskunnan muutos näkyy puolustusvoimien kirkollisessa työssä. Valmiudelliset asiat ovat nousseet aiempaa keskeisemmiksi. Monikulttuurisuus on lisääntynyt. Keskustelu uskonnonvapaudesta johti sotilaspappien oppitunteja ja hartaustilaisuuksia koskevien ohjeiden uusimiseen. Opetus ei sisällä julistusta eikä ole tunnustuksellista. Sotilaspappi opettaa sodan ja rauhan eettisiä kysymyksiä. Sotilasjumalanpalveluksille on järjestettävä eettinen vaihtoehto. Puolustusvoimauudistus vuonna 2015 koetteli henkilöstön joustokykyä. Henkilöstön keskustelut sotilaspappien kanssa lisääntyivät. Sotilaspappien merkitys on hyvin ymmärretty ja asema on tällä hetkellä vakaa.

TT Juha Poterin kirjoittama katsaus puolustusvoimien kirkolliseen työhön sisältää paljon mielenkiintoista ja yksityiskohtaista tietoa. Rungas kuvitus tuo erinomaisen ja kiinnostavan lisäyksen. Asiasta kiinnostuneille ehdottomasti lukemisen arvoinen kirja.

Timo Sahi

Tuntemattoman taustoja

Tuntemattomat

Suomen suosituimman tarinan monet maailmat

Satu Jaatinen

205 sivua, Docendo 2018

Kirjan idea on mainio. Ihme, että Tuntemattoman sotilaan selityskirjaa sai odottaa näin pitkään. Eniten tilaa saa sota-ajan ajankuva. Lisäksi tarkastellaan romaanihahmojen taustoja ja kerrotaan hauskojakin yksityiskohtia eri elokuva-versioista. Aihetta tuntevilla lukeminen saattaa mennä virheiden bongailuksi, mutta pääkohderyhmä lieneekin Väinö Linnan romaania ja siitä tehtyjä elokuvia sekä sota-aikaa huonommin tuntevat.

Liekö kirjoittajalle tai kustantajalle tullut kiire, kun faktantarkistus on jäänyt huonolle tolalle? Kirja vilisee pieniä asiavirheitä. Ei tietokirjamainen kokonaisuus niihin kaadu, mutta eiväthän ne kunniaksikaan ole. Lukijathan saattavat ottaa esitetyt faktat täytenä totena.

Teos on ehdottomasti mielenkiintoinen ja tarpeellinen, mutta virhekavalkadi alkaa lopulta muuttua suorastaan koomiseksi. Kosti Klemelän sukunimen olisi suonut olevan oikein, eikä alikersantti Lahtinen todellakaan vedellyt ahjoa pitkin Karjalan metsiä. Eiköhän siellä vetoliinan päässä ollut ihan tavallinen ahkio?

Seppo Simola

Tekstit julkaistu aiemmin Reserviläinen-lehdessä

Ruotsi ja Suomi salaisessa yhteistyössä kylmän sodan aikana

Pohjolan salainen liitto

Ruotsi ja Suomi kylmässä sodassa

Sten Ekman

252 sivua, Docendo 2018

On se mukavaa ruotsalaisten kertomana lukea, mitä suomalaiset ovat tunteet ruotsalaisten kanssa kylmän sodan aikana. Tiedustelu ja suunnittelu painottui Ruotsista Suomen suuntaan. Ruotsi valmistautui torjumaan Neuvostoliiton Suomen läpi tulevaa hyökkäystä. Hyökkäyksen hidastamista varten suunniteltiin Tornion, Oulun, Kemin, Rovaniemen ja Kemijärven siltojen hävittäminen. Samoin valmistettiin pommitusta varten maalikansiot 21 Suomen satamasta..

Ruotsalaiset liikkuvat Suomessa yhteistyössä suomalaisten kollegoidensa kanssa maaston tiedustelussa.

Ruotsi valmistautui myös lähettämään sotilaitaan Suomen puolelle. Niiden tehtävänä olisi pääsääntöisesti taiste-

lua välttämättä välittää tietoja neuvostojoukoista kotiin. Tiedustelutehtäviä oli suunniteltu aina Oulun korkeudelle asti. Jopa reserviläiset tutustuivat tehtäväalueisiinsa Suomessa toki turisteina siviiliajoneuvoin liikkuen

Kun Ruotsi luopui J 35 Draken hävittäjistä, varattiin lentokuntoiset yksilöt kriisiajan käyttöön. Ekmanin mukaan ne olisi tarvittaessa luovutettu Suomen ilmavoimille.

Ruotsissa julkaistaan varsin runsaasti kirjallisuutta siitä, kuinka maa valmistautui sodan kohdatessa puolustamaan koskemattomuuttaan. Meillä tällaista julkaisutoimintaa ei ole.

Jukka Knuuti

Kapinajohtajan synkkä kohtalo

Kullervo Manner kumouksellisen muotokuva

Matti Lackman

284 sivua, Amanita 2017

Kullervo Mannerin (1880-1939,) papin pojan poliittinen ura oli merkittävä. Hänet valittiin SDP:n puheenjohtajaksi, ja eduskunnan puhemieheksi vasemmistoennemistöiseen parlamenttiin. Myöhemmin Venäjällä ollessaan Manner pääsi vuonna 1918 Moskovassa perustetun Suomen Kommunistisen Puolueen (SKP) johtoon ja Kominternin tehtäviin.

Mannerista tuli punaisten hallinnon, Suomen Kansanvaltuuskunnan johtaja. Kapinan loppuvaiheissa hänet valittiin punakaartin johtoon diktaattorin valtuuksin. Häviön ollessa selvä Manner pakeni monien punajohtajien tavoin Venäjälle. Siellä alettiin heti voimakkaasti valmistella uutta kapinaa. Valmista ei tullut tälläkään kertaa sillä niin riitaisaa sakkia oli SKP:n johtoporukka. Tappoiivat jopa toisiaan.

Mitä parannusta olisivat kommunistit tuoneet suomalaisten elämään? Täällä ei kuollut kukaan nälkään, mutta työläis-

ten ”paratiisissa” kuoli köyhälistöä miljoonittain. Eikä ollut punaherroillakaan elämässään kehumista. Kengät ja vaatteet piti hommata mustan pörssin kautta Ruotsista. Elintarvike- ja tavarapula oli itänaapurissa vuosikymmenet valtava.

Valkoiset eivät saaneet Mannerista henkeä pois, mutta sen veivät venäläiset bolševikit 1939 tuomitessaan hänet tekaistuun syin kymmeneksi vuodeksi pakkotyöleirille tuhansien muiden suomalaispakolaisten mukana tuossa Stalinin johtamassa punaisen hämärän maassa.

Matti Lackmanin teoksen myötä on selvä, minkälaisen Suomen punaiset kapinallaan yrittivät rakentaa: Neuvosto-Suomi, kommunistinen proletariaatin diktatuuri bolševikki-Venäjän osana olisi ollut maamme kohtalona. Itsenäisyydestä ei tietoaakaan.

Pertti Rampanen

Mielen jälleenrakennus

Lappi palaa sodasta

Mielen hiljainen jälleenrakennus

Toim. Marja Tuominen & Mervi Löfgren

360 sivua, Vastapaino 2018

Lapin sota on usein mielletty vain yhdeksi vuoden 1944 välirauhanehdoksi. Onneksi viime vuosina Lapin sota on saanut laajempaa huomiota, muuttihan se koko maakunnan elämän perusteellisesti ja pysyvästi. Lapin osalta voidaan puhua jopa kokonaan uudelleenrakentamisesta, koska koko elämäntyyli muuttui.

Lappi palaa sodasta on artikkelikoelma, joka keskittyy niihin henkisiin muutoksiin, jotka tulivat Lapin osalle sotien jälkeen. Kirjoittajina ovat pääosin Pohjois-Suomessa vaikuttavat tutkijat. Perinteisen historiallisen näkökulman sijasta pääpaino on eri aloilla, mm. taiteissa, sosiologiassa, kulttuurissa jne. Tämä on myös kirjan heikkous, sillä monelle perinteisempään sota-ajan ja sodan jälkeisen ajan tutkimukseen totuneelle kirjan pääotsikko voi tuntua jopa harhaanjohtavalta.

Kirja kuvaa sitä, miten henkinen ilmapääpiiri muuttui sodan jälkeen. Laajemman käsittelyn saavat mm. jälleenrakennuskauden taiteet alkaen koululaisten piirustuksista, kirjallisuus A.E. Järvisestä Timo K. Mukkaan, arkkitehtuuri rintamamiestaloista kirkkoarkkitehtuuriin saakka, myös ortodoksiseen ja yleensä elintapojen muuttuminen Kemijokivarresta aina saamelaiskulttuuriin. Kemiöiden valjastaminen sähköntuotantoon oli koko maan jälleenrakennukseen tarvittavan sähköntuotannon kannalta merkittävä asia. Tässä kirjassa keskitytään Pirttikosken voimalaitosyhteisön sosiaalisiin suhteisiin, joka sekin on merkittävä tutkimuskohde, mutta ei ehkä aivan sitä, jota kirjaan pääotsikon perusteella tarttuneet odottivat.

Pasi Pulju

JÄÄKÄRILIPPUPOSTIMERKKI – arkki

Helsinki-Uusimaan osaston teettämää Jääkärilippu postimerkkejä on edelleen saatavana. Merkit ovat 1.luokan ikipostimerkkejä, merkkejä on arkissa 10 kappaletta. Yhden arkin hinta on 25 euroa, lisäksi tulevat toimituskulut.

Merkkiä voi tilata joko jääkärikansliasta sähköpostitse jaarikanslia@kolumbus.fi. tai puhelimitse numerosta 050 377 8845 (Tiina Kiiski).

Jääkärilippu-postimerkki on tyylikäs tapa kertoa jääkäriperinteistä. Merkki sopii mainiosti myös lahjaksi.

Hinta 25 €

PUUKKO JÄÄKÄRIMERKILLÄ

(Iisakki Järvenpää Oy)

Pituus 27 cm (terä 13 cm)

Hinta 70 €

JÄÄKÄRILIIKE 100 VUOTTA 2014 – 2018 POSTIMERKKI – arkki

Myynnissä juhlavuosien ajan

Sisältää 5 kpl jääkärimerkillä ja
5 kpl jääkärilipulla olevaa
1. lk ikimerkkiä

(saatavilla myös 10 kpl arkki
jääkärimerkillä tai jääkärilipulla)

Hinta 25 euroa

Jääkärikanslia on muuttanut

Uusi osoite on Döbelninkatu 2, 4. krs (katutasosta 1. krs ylös). 00260 Helsinki
Puhelinnumero / telefax säilyvät ennallaan: 09-135 1009, gsm 050-377 8845

OSASTOJEN YHTEYSHENKILÖT

Osasto	Nimi	Puhelin	Sähköposti
Etelä-Karjala	Ignatius Jorma K.O.	040 503 6499	jorma.ignatius@iki.fi
Etelä-Pohjanmaa	Passi Juhani	050 322 3469	juhani.passi@netikka.fi
Helsinki-Uusimaa	Pekka Sillanpää	040 749 0666	pekka.sillanpaa@gmail.com
Kainuu	Kinnarinen Tero	050 496 6456	tero.kinnarinen@gmail.com
Kanta-Häme	Kiviniemi Pertti	0400 846 956	perttikivi@hotmail.com
Keski-Suomi	Mäntylä Erkki	040 151 3123	erkki.mantyla61@gmail.com
Kuopio	Ryhänen Seppo	050 440 9833	seppo.k.ryhanen@gmail.com
Kymenlaakso	Mikkonen Paavo	044 550 9375	paavo.mikkonen@pp.inet.fi
Lappi	Aherto Markku	0400 823 520	markku.aherto@pp.inet.fi
Länsi-Pohja	Esko Risto	040 501 4131	ristok.esko@gmail.com
Oulu	Laurinolli Teuvo	040 735 3746	teuvo.laurinolli@gmail.com
Pirkanmaa	Tulosmaa Timo	040 744 0565	timo.tulosmaa@outlook.com
Päijät-Häme	Jouko Pekka	040 516 1018	pekka.jouko@phnet.fi
Satakunta	Wolff Martin	040 503 8529	martin.wolff@wolff.fi
Vaasa	Forssten Brage	050 599 0269	brage.forssten@elisanet.fi
Varsinais-Suomi	Vuontela Kyösti	0500 910 402	kyosti.vuontela@gmail.com

Jääkaripataljoona 27 Vaasaan saapumisesta tulee ensivuonna 2018 kuluneeksi tasan 100 vuotta!

JÄÄKÄRI
2018 100 v.
JUHLAMUKI

Valkoinen/vihreä muki, sisältää kaikki ne elementit jotka liittyvät JP 27 Jääkärien saapumisen Vaasaan 1918.
Vaasan kaupungin vaakuna, jääkäripatsas, JP 27 merkki
Numeroitu keräilyharvinaisuus, painosmäärä kpl 1-1918.

Hinta 20,00 + postikulut Konepesan kestävä

Tilaukset: JÄÄKÄRIKANSLIA, Email: jaarikanslia@kolumbus.fi
Döbelninkatu 2, 00260 Helsinki. Puh./fax (09) 135 1009
Tilauslomakkeen voit myös ladata www.jp27.fi sivulta

JÄÄKÄRIPATALJOONA 27:N PERINNEYHDISTYS

_____ ALAOSASTO

TILAUSLOMAKE JP27 2018. 100v. JUHLAMUKI

Hinta 20 euroa + postikulut

TILAAN MUKEJA _____ KPL

TILAAJAN NIMI _____

MUKIN/MUKIEN TOIMITUSOSOITE

KATUOSOITE _____

POSTINUMERO _____

POSTITOIMIPAikka _____

PUHELIN _____

SÄHKÖPOSTI _____

PALAUTTAKAA TILAUSLOMAKE OSOITTEELLA:

JÄÄKÄRIKANSLIA, Döbelninkatu 2, 00260 Helsinki
tai sähköpostitse: jaarikanslia@kolumbus.fi

JÄSENPALVELUN MYYTÄVÄT TUOTTEET

	Hinta		Hinta
Kortit		Jääkärien testamentti Suomen nuorisolle	6,00
Uudistettu jääkärilippu	1,00	Hohenlockstedt 100 v juhlamitali	20,00
Jääkärilippukortti	1,00	Jääkärit DVD – YLE:n draamadokumentti	27,00
Jääkärilippukortti 2-os. + kuori	1,50	CD-ROM Virtuaalijääkärit	25,00
Jääkärikunniamerkki	1,00	Fallna för friheten -medalj	8,50
Jääkärien tulo Vaasaan	1,00	Jägarens väg	3,00
Onnittelukortti jääkärimerkillä + kuori	1,00	Jääkärien elämäntyö – Itsenäisyyden puolesta, julkaisu (Kielet: suomi, ruotsi, saksa, englanti ja latvia)	10,00
Vaasan jääkäripatsas talvikuva	1,00	Hopeiset 27-kalvosinnapit	150,00
Vaasan jääkäripatsas talvikuva 2-os. + kuori	1,50	Hopeinen 27-riipus ketjulla	150,00
Jääkäriilike 100 vuotta	1,00	Hopeinen 27 -kravattineula	150,00
Jääkäriilike 100 vuotta 2-os. + kuori	1,50	Hopeinen 27-rintakoru	150,00
Pakettikortti jääkärimerkillä	0,50	Kirjeensulkijamerkki, (arkki sis 50 kpl)	2,50
Rovaniemen jääkäripatsas	0,20	Kynttilä, Jääkärimerkillä	8,00
Skangal-Mangal tiellä + kuori	0,50	Puukko Jääkärimerkillä	70,00
Suomen Jääkärit	1,00	Suomen Jääkärien elämäkerrasto, I täydennysosa 1957	5,00
Vaasan jääkäripatsas	0,20	Ur Jägarnas levand och gärning	5,00
Wasserturm	0,20		
Adressit		Vain jäsenille	
Ilman tekstiä	10,00	Perinneyhdistyksen jäsenmerkki	12,00
Kansliasta kiirjoitettuna/toimitettuna	12,00		
Laajempi tekstaus	13,00	Erillisillä hakemuksilla myynnissä	
Muut tuotteet		Jääkäripenoismerkki	80,00
Jääkäriilike 100 v 2014–2018		Jääkärihautamerkki	80,00
postimerkki-arkki (10 kpl)	25,00		
Jääkärilippupostimerkki -arkki (10 kpl)	25,00		

Tilaukset Jääkärikansliasta:

Döbelninkatu 2, 00260 HELSINKI
Puh. (09)135 1009, 050 377 8845 (myös tekstiviestit)
s-posti: jaakarikanslia@kolumbus.fi

Toimitamme tuotteet kerran viikossa.

Hintoihin lisätään postikulut.
Yhteydenotot: jaakarikanslia@kolumbus.fi

PAROLE

www.jp27.fi

Päätöimittäjä – Chefredaktör

Jukka Knuuti
040 753 2751
jukka.knuuti@gmail.com
Taitto Kirsi Rasinen

Lehti ilmestyy 4 numeroa vuodessa:
maalis-, kesä-, syys- ja joulukuun alussa.
Hinta 20 €/vsk
4 numero i året, 20 €/årg

Toimitusneuvosto – Redaktionsråd

Asko Kilpinen
Kari J. Talvitie
Kari Nummila

JÄÄKÄRISÄÄTIÖ – JÄGARSTIFTELSEN

Puheenjohtaja – Ordförande

Pennanen Jukka

Varapuheenjohtaja – Viceordf

Fagnäs Peter

Asiamies- Ombudsman

Eklin Jukka

Jäsenet – Medlemmar

Annala Jari

Heiskanen Kari

Hägglund Gustav

Kilpinen Asko

Kuljukka Antti

Lindberg Jarmo

Manninen Ohto

Sihvo Sami

JP27:n PERINNEYHDISTYS ry

FÖRENINGEN JB27:s TRADITIONER rf

Hallitus – Styrelse

Puheenjohtaja – Ordförande

Latikainen Pertti

Varapuheenjohtaja – Viceordf

Hakkarainen Arno

Sihteeri – Sekreterare

Kiiski Tiina

Jäsenet – Medlemmar

Ignatius Jorma

Kinnarinen Tero

Miettinen Helena

Valtonen Vesa

Vuontela Kyösti

Forssten Brage

KANSLIA: Auki ma–to 10–14 Döbelninkatu 2, 00260 HELSINKI

KANSLI: Öppet må–tors 10–14 Döbelngatan 2, 00260 HELSINGFORS

Puhelin/telefax 09-1351009 telefon/telefax, gsm 050-377 8845, email: jaakarikanslia@kolumbus.fi

Käymään tänne tullaan vaan ei olemaan. Imatralla vietettyjen perinneyhdistyksen Kesäpäivien osallistujat joutuivat pukeutumaan huomioliiveihin ja suojakypäriin kun vierailimme paikalla, missä vietettiin Mannerheimin legendaarisia 75-vuotispäiviä 4. kesäkuuta 1942. Nyt paikka on tehdasaluetta ja sillä sijaitsevat hakesiilot tilavuudeltaan 100 000 ja 140 000 kuutiota. Pähän olisi korkeintaan voinut tippua vettä, sillä silloja sadetettiin jatkuvasti. Kuva Paavo Mikkonen

